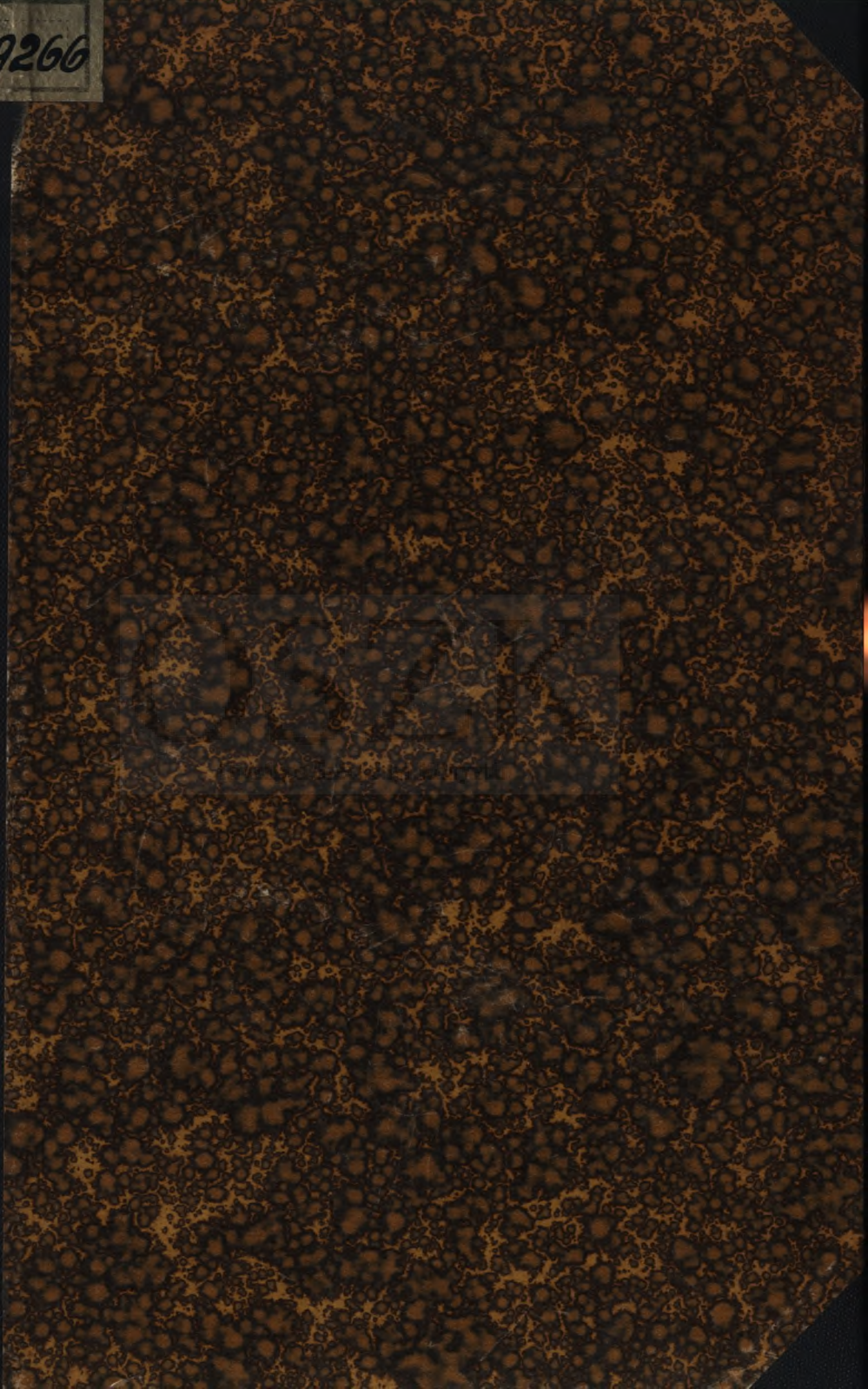

189266

Jankovics

Két kis

leány

könyve

OSZK

N. M.

OSZK

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

OSZK

DR JANKOVICS MARCELL:

**KÉT KIS LEÁNY
KÖNYVE**

57

NYOMATOTT HORNYÁNSZKY VIKTOR CSÁSZ. ÉS KIR.
UDVARI KÖNYVNYOMDÁJÁBAN BUDAPESTEN, 1918.

OSZK

OSZK

OSZK

OSZK

OSZK

OSZK

KÉT KIS LEÁNY KÖNYVE

IRTA

JANKOVICS MARCELL DR.

Országos Széchényi Könyvtár

BUDAPEST

HORNYÁNSZKY VIKTOR CS. ÉS KIR. UDV. KÖNYVNYOMDÁJA
1918

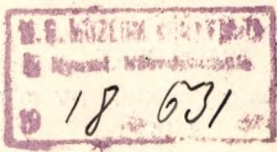
899 ph

OSZK
Országos Széchényi Könyvtár

189263

„Apám!”

Édes, erős, hatalmas szó!

Hogyha ezt a szót hallom, képes volnék *hozátok* és *értetek* a világ végéig gyalogolni. A tengert, hogyha utamba esnék, pusztá marékkal kimerni, kalváriák tetejét mosolyogva járnai, egy hosszú, gondterhes életet újra gyönyörűséggel végigszenvedni. Mindent ti értetek, csak biztassatok ezzel a szóval: „Apám!”

Hogyha gyöngédségtek lehelletszerű édességében hallom e szót, lelkemben a férfiúi szeretet valóságos harsonájával visszhangzik, mert elfelejtet velem minden egyebet.

Ez a rövid kicsi szó mindenkor és mindenütt odavezet engem a férfiúi kötelességérzés maximuma elé és hogy ezzel megbirkózhasam, egyben velem adja a csodaszert, mely elfúj minden lankadást és minden akadály előtt újra megifjít: velem adja a szeretet teljességét. Csak mondjátok nekem: „Apám” — és mindent akarok, a mi jó — és mindent bírok, a mi nehéz.

Hívjatok engem e szóval és én ott termek mellettetek, mint a mesebeli varázsló. Elétek jövök éltetek utain bárhova, én leszek körülöttetek mindenkor a legigazabb férfiú, ki szerelmes szívvel melengeti sorsotokat, óvja lelketek szárnyait és árnyékával eltakar minden rosszat. Jövök száz alakban, mint becsületes tanácsadó, mint hűséges jó barát, mint derűs pajtás, mint csendes védelmezőtök. Igen, én ott leszek mindig, talán már öregen és kicsikét el is felejtve, de büszke, erős, meleg szívvel, előttetek hogy utaitokat egyen- gessenem, mellettetek, hogy az élet igazságait és szépségeit megmutassam, — mögöttetek, hogy lábatok nyomát óvjam.

És én ezért nagy jutalmat kérek.

Ti, kiket isten azért küldött, hogy a szépséget és jószágot testvériségben a földön örökkévalóvá tegyétek, — hogy önzetlenül szépítsetek, áldjatok meg mindent, mint az anyaföld virágai, melyek ezer változatban ékeskednek és az adott színpompáért, illatért, poézisért nem kérnek mást, mint hogy el ne tapossuk őket és eltaposni ne engedjük, — ti jutalmazzatok meg, — mondjátok nekem bizalommal ezt a szót: „*Apám!*“

Ki volt iff? Ki volt iff?

Január.

Ködös téli reggel. Az utczán még néhány lámpa ég erőtlenül, szegényesen. A téli virradat félhomálya mutogatja utolsó hatalmát: „ezzel a pár mécsessel akartok engem elűzni? Én csak a napfénynek térek ki, mert az a magasságból jön és nem töletek való, ti nagyon kicsiny emberek“. A magas várrom egyik toronyablakán most gördül le a holdsarló.

A még hideg kandalló első lobbanó hasábján melengetem ujjaimat az íráshoz, hogy azután megtalálhassam azt a bizonyos aranyat, melyet állítólag az lel meg, ki korán kel. Én ugyan hiába keresgélem, —mintha nem az én asztalomon feküdnek.

Még egy nyugodalmas szippantás a cigarettából; ez még hozzátartozik az éjjeli pihenés kényelméhez, mikor annyira a magam ura vagyok, hogy még a gondolataim is enyémeek. Azután

előre, bajtárs, a munkához, midőn annyira nem vagyok a magam ura, hogy minden gondolatomat más bérli.

A szomszéd szobában roppan a padló. Vajjon ki járhat ott ily korán?

Bepillantok. Senki!

És mégis, mintha járt volna itt valaki. Más a levegő. Reggel, mikor ezen a szobán átjöttem, csak azt a levegőt éreztem, mely a gondolkozó férfiú légköre. A szunnyadó könnyek kilélekezése, vegyítve a tegnapi este cigarettafüstjével. Mikor beléptem reggel, a gondolkodó férfiú légkörét találtam, melyet ez magával hordoz, mint a hogy a régi asszonyok levendulaködben, a régi huszárkapitányok istállós levegőben jártak-keltek.

Most azonban rózsailat van itt. Csoda történt; talán életre ébredett a kép a falon, mely az „Isola bella“-t ábrázolja és rózsabokrai illatot árasztanak át a hullámozó vizeken. Már-már hinni kezdtem az édes illuzióban, mely valóságot tud alkotni a képzeletből. Megpillantottam a képen a nyíló bokrokat és már érzem illatukat is . . .

De ma ez nem képzelet. Fogadószobám kis asztalán valósággal illatozik három vérpiros rózsaszál, mely előbb, hogy itt keresztül jöttem, még nem volt a helyén.

Istenem, hiszen a nevem napja van ma, — és

ez már reggel eszébe jutott valakinek, mikor én magam mindig elfelejtem.

Ki volt itt?

Ebben a pillanatban nyílik az ajtó és betekint egy édes, kóczos fejecske. Becsicsergi:

„Ki volt itt? Ki volt itt?

Kinek a rózsája maradt itt?”

Mielőtt ölbe kaphatnám az édes bohó terem-tést, már elillant. Csodálom a rózsáimat és mert odakünt olyan nagyon fagy, idebent meg még nem süt a nap, a szememből hull egy harmatcsöpp szirmaikra, hogy épen harmat nélkül ne legyenek. Ekkor látom, hogy a rózsák alá nagy árkus papír van terítve. Tele van az rajzolja mindennel, a mi szép ezen a világon. Iczipiczi, kusza filigrán rajzocskák. Apró leánykák hímes mezőkön virágot szednek valakinek, — minden kis ferde fa alatt piros fejű szerencsegombák, — az egész alatt három szívecske, melyekbe annyi-szor van beleírva: „api, api“, hogy bizony el sem fér bennük. Istenem, hát ennyire tele van a ti szívetek én velem! De jó helyem van nekem . . .

A kóczos kicsi fej újra betekint a benyilóban és hajtogatja:

„Ki volt itt? Ki volt itt?

Kinek szívecskéje maradt itt?”

Kicsi leányom, áldott lész, mert áldást hagysz

nyomodban. Tudod-e, hogy a férfi életében a legértékesebb varázs, a legigazabb szépség, a lélek legkedvesebb simogatása az asszony nyoma?!

Az a szép és az a jó, hogyha a férfiú legott észreveszi, hogy otthonában megfordult egy nő, a kit szeret. Ez teszi a férfi életét kedvessé, tartalmassá. Az asszony nyoma, mely ott marad egy virágszál alakjában, egy tárgy elhelyezésében, egy emlékben, egy parányi illatpárában, valami apró kényelemben vagy figyelemben, a férfiú rideg tanyáján, hol eszméi napvilágot látnak, küzdelmei lefolynak, gondjai bujdosnak. És ezek az apró asszonyi nyomok bezománczozzák azokat az eszméket letörölhetetlen aranyfénnyel, — megédesítik azokat a küzdelmeket új reménységek mézével, — leborítják a bujdosó gondokat tündérország ködfátyolával.

Hogyha keresztülmegy egy férfiú otthonán, legyen e férfiú apád, szíved választottja, testvéred vagy fiad, hagyd ott édes női lelked nyomát, mint a hogy a távozó nap pírt hagy maga után, a távozó hajnal harmatot, az érlelő melegség az élet üde hamvát. A ki majd kérdi, „ki volt itt?“ — Érezze:

„Valami lelkéből maradt itt.“

A megjavított biblia.

Január.

Irígy, elégedetlen ember vagyok. Mindig keresek valamit, hogy zsörtölődjem, mert léptenyomon olyasmire akadok, a mi önnön nagy tökéletlenségemre emlékeztet. Bájos dalt hallok; legott sajnálom, hogy nem az én lelkemben született. Nagy tettekről olvasok; fáj, hogy én nem voltam ott, hogy e tetteknek részese lehetnék. Valami széppel találkozom; légyen az beszédes tájék, maradandó arcz, emberséges jelenet, máris bánkódom, hogy nem lettem kípíró, ki meg tudja rögzíteni azt, a mi nem azért termett, hogy veszendő legyen . . .

Ma megint azon kezdtem búslakodni, hogy nem vagyok festő. Igen kedves képet láttam.

Szótagoló csirpegést hallottam a szomszédban és észrevétlenül belopódtam. Ők nem vettek észre, mert folytatták. Folytatták a kicsi Dudi hittani óráját.

Oh, hogy e képet nem tudom lefesteni!

Besütött a téli nap. Szelíden, havas patyolat fátyolán át, — és ott felejtette áhítatos fényét

ő rajtuk. Bizonyára náluk akart maradni a napfény is; annyira tetszettek neki, ezüstjével behintette édes fejüket.

Az asztalra könyökölt, szépséges fejét tenyerébe hajtva a mi kis *lelkipásztorunk*. Igen, a máncskát elnevezhetjük lelkipásztorunknak, mert ő vigyáz a mi lelkünkre; vigyáz, hogy nagy boldogságunkat meg ne dézsmálhassa az élet sok kósza farkasa. Előtte ül az asztal mellett a kicsi Dudi. Egyik kis keze lelóg és két ujja közt lopva szorongatja egy kóczos apró baba félkarját, — másik kezének ujjacskája lassan jár az olvasott sorok alatt:

— Mi-kor jön el is-mét Jé-zus? . . . Jé-zus a világ végén jön el is-mét.

Fölveti kis fejét; megrázza, hogy inga módra leng selymes hajfonata. Mosolygó szemmel néz édesanyjára, mint a ki most valami nagy dolgot fedezett fel. Picziny ujját magasra tartja és kiáltja:

— Hiba van a könyvben, hiba van, mert Jé-zuska nem csak a világ végén jön el. Ez igen messze van még és nagyon szomorú. Eljön a Jé-zuska minden karácsonykor! Api, nyomasd be a könyvbe.

Hadd felelje ezt a vizsgálaton is, mert szép az ő hite! Mennyivel közelebb áll az ő igaz kis

szívéhez a férfias ítélő istennél a boldogító gyermekisten!

Ő is észrevett engem, tapsolt apró tenyereivel és kérdezte, hogyan is jön el, miért is jön el a kis Jézus minden karácsonykor. És *javítanom* kellett a bibliát, mert nagy hiba van benne . . .

— Hát hogy volt, hogy nem volt, valamikor régen igen rosszak voltak az emberek, csak veszekedtek, verekedtek, haragosak és rosszkedvűek valának.

Ekkor a jó isten gondolkozott, hogyan javíthatná meg őket. Leküldött a világra szigorú, nagy hadvezért, hogy hódítsa meg az emberek szívét. De bizony ez csak még inkább kedvére volt azoknak a régi rossz embereknek, mert hadakozni kezdtek a hadvezérrel és annál békétlenebbek lettek.

Megint gondolkozott az isten, hogyan javíthatná meg őket. Leküldött a világra nagy bölcsét, hogy hódítsa meg az emberek szívét, felvilágosítván a népeket okos, jó szóval. Az emberek hallgatták, hallgatták, de azután csak vitatkoztak vele, okoskodtak és újra összevesztek.

És megint gondolkodott a jó isten, hogy mi volna a legjobb útja-módja a romlott emberiség megtérésének. Egyszerre kiderült szent arczolata, kiderült annyira, hogy még az emberek is

észrevették a földön, hogy közeleg az időkben a nagy jövendő. Igen, megcsillant a jó isten csillagszeme Betlehem fölött.

A jó isten *egy gyermeket* küldött a világra, hogy hódítsa meg az emberek szívét. És az emberek látták, hogy ez a gyermek milyen gyöngé és védtelen, — s ezért nem bántották. Így leszoktak a vadságról. És látták, hogy a gyermek milyen engedelmes, szelíd és jóságos; hát elszégyenlették magukat, hogy ők milyen rosszak és legalább a *gyermek* közelében jók voltak. Ez a *gyermek* eljön minden karácsonykor a ti szívetekben, a ti szívetek által.

... A mint néztem az ő édes, derűs, elégedett arcát, — nevető nagy barna szemeit, — kicsi, félig nyílt hallgató száját, már magam is szentül hittem az én új bibliámat. Hiszem, hogy eljön a kis Jézus minden karácsonykor, eljön évről évre megváltani a lelkünket, mert hiszen *akkor* leszünk jobbakká — a jövő nemzedékért, a kicsinyekért.

Hiszem, hogy nem vétkeznék senki sohasem, de sohasem, hogyha a nagy kétkedések, a nagy bukások pillanatában mellette volna valaki és azt sugná fülébe: gondolj gyermekségedre — vagy: gondolj gyermekedre!

Vége van a háborúnak.

Február.

Αγαθη!

Agathé! Az ő nevük. Agathé, a megtestesült jóság. Soha anya és gyermeke nem viselte méltóbban a nevét, mert ez a név az ő lelkük fogalma.

Ma van az ő nevük napja. Nyíló prunus gallyait hoztam haza, hogy ezekkel ékesítsem kicsi leányom fehér kuczkóját, a rózsaszín gyermekálmok ártatlan tanyáját.

A hogy igazgatom a karcsú gallyakat, melyek barna héjából apró csodák fakadnak, a rózsaszín, tömör virágfejecskék, fagyos februári szélvész rázza az ablakokat és sűrűn verdesi a bolyhos havat a ködös üvegtáblákhoz.

És mégis... Hiába játszik a kandalló lángja az otthon kedves falain, — hiába van ünnep a csendes tűzhely mellett, — hiába pirkadnak fakadó virágok kezemben. Nem bírok igazán örülni. Messze szállanak gondolataim azokhoz, kik ebben az órában fegyverrel virrasztanak a világ négy tájéka felé. Virrasztanak daczolva a

téli idők minden szenvedésével, daczolva a téli viharból borzasztóbb nagy idők minden haragjával, mely millió és millió jámbor embert varázsolat át Kainná, hogy másik millió és millió békés Ábel otthonára törjön . . . Messze szállanak gondolataim azokhoz, kik virrasztanak idegen mezőkön, idegen sivatagban, idegen sziklákon, hogy meghaljanak a hazájukért. És érzem az *én* boldogságom minden szemrehányását és a szeretet minden fájalmát.

. . . És rózsaszínű üdeségben hajolnak felém a prunus ágacskái, hogy pár percz múlva üdvözöljék a legártatlanabb fehér gyereket, hogy ékesítsék a kicsi bimbóiknál is gyöngédebb és szeplőtelenebb leánylélek ünnepét.

A mint gondolataimba elmerülve állok e darab tavaszi rege előtt, egyszerre puha kezecskét érzek tenyeremben. Ölelő karocska fonódik nyakam köré és orcámat melengeti egy pihegő piczi száj lehellete.

— Kicsi leányom, áldjon meg az isten!

Ő nem ujjong, hanem mélységes nagy szemével símogatja a rózsás bimbókkal megrakott „botcskákat“, milyenekkel talán a tündérek járnak leánykérőbe választott arájukhoz.

— Api! Mégis csak vége lett a nagy háborúnak.

— Miért volna vége a háborúnak, édes kicsikém. Hogyan jut eszedbe a jövődök ez epedő álma?

— Hogyne volna vége! Hogyne volna vége a nagy háborúnak, mikor olyan szépen kinyílt ez a virág. Hogyne volna vége a nagy bánatnak, mikor annyira tud örülni ez a kicsi gally, hogy örömeiben rózsaszínű virágai támadnak . . . . Hogyne volna vége a háborúnak, mikor úgy lehet ma mindennek örülni . . . .

Hallgattam. Szerettem volna meghagyni az ő áldott hitét, hogy vége van a világégésnek, mert újra nyílik egypár virág.

Gyerek, kinek jóság a neved, higgy tovább a kivirágzott ágak ígéretében. Mert két világ van. Egyik az emberek világa, melyben igazán embertelen csak az ember tud lenni. A másik a nagy álmvilág, a természet tündérbirodalma, melyben nincs okatlan rombolás, nincsen más által okozott fájdalom, nincsen kérlelhetetlen igazságtalanság. Itt alkot a szélvész is, mely a magot a földre szórja, itt alkot a porladó levél is, mert termelő ereje legjavát visszaadja az anyaföldnek.

Higgy az álmvilágnak látszó valóságnak, melyben egy kivirágzott ág véget vet lelked minden háborújának.

Az őrség.

Márczius.

Olvad a hó.

Az öreg föld lassú méltósággal leveti fehér prémes bundáját, hogy felhúzza helyébe zöld se-lyem ruháját.

A hova hallgatunk, mindenütt perczeg valami. Szeretem ezt a titokzatos halk perczegést. Nem látom, nem tudom, micsoda zizeg, de érzem, hogy ez a feltámadó élet hangja.

A ki nem hallgatja az anyaföld jóságos, szeretetteljes szívverését, azt hinné, hogy csupán a tavalyi száraz haraszt és egy-egy sárga levél válnak el egymástól, a hogy az őket összeforrasztó hó málik szerte és lassan elszikkad. Pedig e perczegés száz millió derűs apró élet muzsikája. Emitt egy zöld fejecske suttogott, melyet egy kicsi növény üt fel hirtelen a napba sütkérezni; amott egy iczipiczi fénykereső lény, mely pár nap múlva hímes pillangóként fog rajzani.

A kis fiú arcza ég a márczius csókjától és az örök szeretet boldogságától, mely szeretetet csak a nagy természet tudja kiváltani. Megáll; észlel; érteni akarja a tavaszodás varázsát, hallani akarja a fiatal élet közeledésének első lépéseit . . . Neki iramodik láthatatlan célok felé, hogy ezzel mutassa lelkesedését, mely viszi előre és előre.

A két kicsi leány együtt mendegél jóval előtünk. Ide-oda jár kis fejük, mint a barázdabillegetőé, tele van kis begyük csicsergéssel, mint a madaré, mely fölējük telepszik egy-egy ágra, hogy eltrillázza hangosan a maga kis tedeumát.

Bizony, Téged Isten dícsérünk, mert végtelen a Te jóságod, hogy újra meg újra megolvasztod a havat.

Nagyobb gyerekek jönnek szembe. Valahol munkában jártak, rözsét czipelnek hónuk alatt.

A két kis leány félrelép az útból és a vándorok közeledtére megáll egy cserje előtt. Állanak katonásan, mintha kis testükkel valamit takarni, védeni akarnának az ösvény jövevényei előtt. Őriznek valamit.

Állanak komolyan, mozdulatlanul, elégedetten. Odaérünk.

— Hát titeket mi lelt? Mit műveltek itten?

— Őrt állunk, api.

— Mit őrizhettek, gyerekek?

— Őrizni akarjuk, — mond mosolyogva Juczi, mint Katalin néni. Őrizzük, hogy el ne vihesse senki.

Nem értem . Csodálkozva keresgélek mögöttük, mert bizony nem is sejtem, ki az a Katalin néni és mit őriztetett kis leányaimnak ez az ismeretlen ismerőse.

... És észreveszem mögöttük az első hóvirágot, mely patyolatos szeplőtlenségben éppen most bontakozik ki az olvadó hó alól.

Most már mindent tudok.

Még a télen meséltem nekik, hogy észak nagyszasszonya, Katalin czárnő, egy piros pünkösdi napján Neva-parti kertjében sétált. A gyöpön meglát egy gránátost, ki feszesen áll. Kérdi, miért áll ott e mozdulatlan őrszem? Éppen a pázsit kellő közepén. Csak annyit tudnak mondani magyarázatul, hogy az őrszem ott áll emberemlékezet óta verőfényes nappal, viharverte éjjel, bágyasztó nyáron, fagyasztó télen, — áll és őriz valamit, — de mit? azt senki sem tudja.

A nagy czárnő, észak millióinak úrnője emlékezni kezdett és elfordult környezetétől, hogy ne lássák könnyeit. ... Évtizedek előtt, mint boldog fiatal leány járt ezen a helyen és az olvadó hóban egy szál hóvirágot talált. Nem akarta leszakítani a fehér ártatlanságot, hanem hogy újra gyönyör-

ködhessék benne, — hogy mások le ne tépjék, egy granátost állíttatott oda őrszemül a hóvirág elé . . . És azóta ott állt folyvást egy katona, évről évre, akár fakadt a hóvirág, akár hervadott, míg a boldog leányból észak komoly nagyszszonya lőn.

— Mi őrt állunk itt, ismétli Juczi, mint a Katalin néni kívánta, — hogy senki el ne vihesse a hóvirágot és gyönyörködhesünk benne sokszor és soká, mert *fehér* e virág, hófehér és a *legelső* . . .

Jól teszitek, én fehérlelkű kis népeim. Őrizétek, míg virít; őrizzétek, ha már el is hervadott. Vigyázzatok rá, hogyha már nincs is ottan, ha már el is feledtétek, hogy ott volt . . . Meg lesz a *nyoma*, a gyökere a lelketekben.

Leánylelketek első fehér ideáljait őrizzétek így féltékenyen. Hogyha hervadnak is, legalább tudni fogjátok, hogy *voltak!* Hogyha valaki ki akarja tépni szívetekből, eszetekbe fog jutni, hogy valamit őriznetek kell: *kell* valamire vigyáznunk, a mi szép, a mi fehér, a mi üde és *legelső* volt; a mi akkor volt, mikor fiatalok és boldogok voltunk . . .

A rab őzike.

Márczius.

Mentünk, mendegéltünk fölfelé a kanyargó ösvényen. „Épen úgy egymás után, mint minap az öttagú őzike-család a mezőn . . .“ mondogatta az én nagy kicsi fiam.

Ott, hol az út keresztülhajlik a dombon, mindig visszatekintünk, mert hát szép ez a mi vilá-gunk. Átreppen gondolatunk a négy ormójú vár-rom fölött, leszáll túl a folyó ezüstös szalagján, az ismerős fák alá. A mélységből a vörös házte-tők, ódon haranglábak barátságosan néznek visz-sza ránk, mintha kék füstjükben, megkonduló harangjuk szavában azt ismételnék: „ismeri-tek lakóinkat, mi meg szeretünk titeket. Gyö-nyörködjete és legyetek boldogok“. Oh, ez az ismerős tájék mindig a legjobb barátunk, mert közölhetjük vele legtitkosabb gondolatainkat és úgy hisszük, ez az ismerős tájék mindenkor meg-ért, velünk érez.

A hogy tovább akarunk menni, újra megállá-

nak a gyerekek. Hogy ők benéznek a rácson át a szemközti kertbe, mert az olyan igen igen szép.

És igazuk van. Nyíló orgonák közt fehér ház. Folyók habjában megfürösztött tarka kavics az ösvényeken, melyek felemelkednek a vendéghívó benyílóhoz. A sarjadzó fű között apró crocusok dugdossák ki buksi fejüket. Gyöngye füstbodrok lebegnek tova a tető felett és hirdetik, a ház él, van lelke. Az egyik ablak felől illat árad, — égett cukor vagy valami más, szinte karácsonyi lehellet.

Újból kibetűzzük a tulajdonos nevét a kertajtó fölött és kezdjük átkozottul irigyelni a másét.

Egyszerre a gyerekek lelkendezve kapaszkodnak a kerítés rácsába és ujjongva csicsergik el az összes becsező szavakat, melyeket csak az a gazdag, kimeríthetetlen gyermeknyelv bír kitálatni. A ház lépcsőjéről fiatal özike szökell felénk, megrázza puha nyakán a rózsaszínű szalagra függesztett csengőt. A gyerekekhez szalad, ki-dugja fényes fekete orrocskáját a rácson és szép sötét szemével, melyekben egy darab orgonabokor és egy-egy mosolygó apró gyermekarcz tükröződik, hízeleg, kér, mondani akar valamit.

A gyerekek ujjonganak; az özike nem fél tőlük. Felkapja féloldalra fejcskáját, szimatol és kecses mozdulatokkal követi a kicsinyeket.

A kis Dudi hozzám simul és azt susogja:

— Api, jó dolga van ennek az őzikének?

— Igen, kis angyalom, hiszen látod, milyen pompás kertben lakik. Látod, milyen szelid és jókedvű.

— Api, nagyon, de nagyon jó dolga van ennek az őzikének?

— Nagyon jó dolga van; még másodszor is, tizedszer is jó dolga van.

— Szegény őzike!

— ?? —

— Mondd csak, api, ez az őzike szívesen itt hagyná ezt a pompás kertet, hol szelenczebokrok alján sétálgat, — hol kap puha füvecskét, hűvös vizecskét, — hol hajnallal dédelgetik, estére simogatják, egész nap szakadatlan szeretik?

— Hát bizony szívesen itt hagyná. Látod, mikor én akkora fiú voltam, mint a mekkora leányka te most vagy, az én édes-kedves somogyi pusztámon nekem is volt kis őzike pajtásom. Szabadon járt mellettem; kezemből evett, arczomba lehellet, nyomomba lépett. De minden napnyugtával elkezdett nyugtalankodni, — szilajon felszökellt és addig-addig szökellt egyre jobban, míg egy szép napon eltűnt a „rezula“ sűrű szövevényében. Nem jött többé vissza.

— Api, az az őzike jól tette! Úgy-e, jól tette?

— Jól, kicsi leányom.

Karomba fűztem az apró leányka karocskáját, mintha attól tartanék, hogy ő is legott elszökell mellőllem. Elkomolyodtam.

Mentünk újból lefelé, oda, hol a kékes alkonnyati párákban átvöröslenek a kedves cserépteők, a mi régi csöndes ismerőseink.

Jól tette az őzike, hogy elment szabad erdejébe, akármilyen jó dolga is volt! Igen, kicsi leányom, te is tégy úgy. Hogyha tündérpalotát rakunk is neked, hogyha öröké nyíló virágot ültetünk is körülötted, hogyha puha szívünkkel párnázzuk is ki minden utaidat, — eljön a mi alkonnyatunk, mikor a mi őzikenk nyugtalankodni fog és vágyakozva szökell az élet szabad erdeje felé. Nem bánja, hogy ott el is szikkad néha a hűs forrás; nem bánja, hogyha túskebokorba lép is; nem bánja, hogyha orvvadász áll is a szálfa mögött lesben. Szabad akar lenni, mert ez az ő igazsága!

Kis leányaim, tegyetek úgy, mint az én őzikém. Bármily fájó szívvel nézünk utánatok, ne maradjatok öregjeitek mellett, még akkor sem, hogyha paradicsomkertet hagynátok el. A szeretet is lehet rabbilincs.

Leányaim, legyetek *szabad* őzikek, — és menjetek vígan, reménykedve, szökellve az élet vado-

nába, szabad, választott párotok oldalán. Inkább majd mi öregek lábujjhegyen lopódzunk utána-
tok, hogy kikémleljük, hol van a forrás és oda
vezessünk benneteket, mikor majd lelketeket
szomjúság gyötri. Inkább majd mi osonunk utá-
natok, tisztos távolban, hogy felartóztassunk, le-
beszéljünk minden orvadászt, sőt ha kell, — a
nélkül, hogy ti észrevennétek, még birokra is kel-
jünk vele. Értetek birokra is, öregem és gyön-
gém is.

Ózikék, legyetek szabadok!

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

Beszélgetés a napsugárral.

Márczius.

Alkonyodik.

Kitárunk ajtót, ablakot, — hadd jöjjön be hozzánk még egyszer a hanyatló márcziusi nap. Áraszsa tele otthonunkat aranyfüstjével, piros áldásával. Érintsen meg mindent egy-egy jóságos simogatással. Ragyogja be elköltözött kedveseink arczképeit a falon; fonjon aranykoronát a kondor kicsi Jézusra, ki a fehér ágyak fölött mosolyogva pillant le apró népe ártatlan tanyájára. Öntsön bíboros derűt az árva rózsza kelyhébe, mely asztalunkon a rabtartó vázában vágycokozik a délvidék után, honnan hozzánk származott, ábrándozik tengerparti kertek langyos lehellete után.

És nekem jut belőle a legszebb bőség. Íróasztalom papirosaira, melyekre én vetettem a lelkeimből kitarolt betűket, rátéved egy darabka remegő szivárvány... Ez a napsugár épen az én *mindenem* arczképéről törődött oda...

Ma még az álmaink is aranyosak lesznek!

Juczi kitárt karokkal áll a nyitott erkélyajtóban. Olyan, mint az aranyalapra festett kicsi angyal.

Nézi, hogyan borulnak lángba szemben az ódon Notre-Dame kolostor felső ablaksorai, mert a piros, meleg élet oda is el akar látogatni, a honnan száműzték.

Nézi, hogyan ereszkedik a nap tűzkarikája a vár csonka tornya mögé, hol a fekete rom üres ablakrésein még egyszer áttekint miránk a fény, a mi jóbarátunk, ki vissza meg újra visszanez, mielőtt ismeretlen hosszú utakra megyen.

A gyerek arcza a fénytől két piros rózsalevél; puha bóbítája rezgő aranykorona.

— Api, a mi jó napocskánk is el szokott fáradni?

— Miért? Kis napraforgó lélek.

— Mert minden este *magától* elmegy aludni.

— Most értem. Juczi nem megy *magától* aludni, mert neki rövid a nap. Mi beszéljük rá a pihenésre, mi csalogatjuk be hálósobájába, mi küldjük, viszzük, csempészzük abba a kis nyoszolyába. Neki *még* rövid a nap, mert egyik nappalában sem akad egyetlen keserű óra. Tehát csodálja, hogy az égi nap, melynek olyan gyönyörű kék mezői vannak, — melynek annyi mosolyogni,

áldani, ragyogni valója van, *magától* elmegy aludni...

— Api, hol alszik a nap? — a magas mennyországban hunyja be szemét, vagy pedig legurul a vár mögötti rétre?

— Juczi fiam, a nap sohasem alszik, mert soha el nem fárad.

Megcsóválja fejét. Gondolkodik. Aztán előre nyújtja kis nyakát, tölcsért csinál kezeiből szája elé és valamit súg a távozó fény felé. Látom mozdulataiból, hogy először igen szépen könyörög; de a mint fogy a fény ereje, nyugtalan lesz, bólint a fejével, toppant lábával.

— Mit művelsz, Juczikám?

— Api, beszélek a napsugárral. Ha nem fárad el soha és nem megy aludni soha, miért hagy el bennünket? Minek az az éjszaka, mikor olyan szép az élet a verőfényben. Megkértem a napocs-kát, maradjon itt, maradjon nálunk, hiszen mi úgy, de úgy szeretjük! Api, én a napot majdnem úgy szeretem, mint téged...

— Fiam, a napnak el kell mennie, már másutt is van dolga. El kell mennie, mert másutt is várják. Ott túl a várromon, meg túlontúl azon az erdőn, meg még az erdő mögött szintén vannak kicsi és nagy házak, napbanéző fáradt emberek

és fénytkérő pirospozsgás és halovány gyerekek. Hát azokhoz is el kell mennie . . .

Juczi egy pillanatig elszomorodik. Azután két kis kezével sok csókot hint az esti pír felé és most már hangosan, derűsen mondja:

— Isten veled, jóságos napsugár, — menj, menj, várnak mások is, a többi gyerekek is. Menj el mindenkihez, mert világos vagy, meleg vagy, olyan igen jó vagy!

Homályosodik. Juczi hirtelen fordul és egy ugrással ölemben terem. Meghúzódik csöndesen, mintha kimerült volna.

Kis angyalom, ezt a napnyugtát nem felejttem el. Juczikám, légy mindig ilyen önzetlen, mert a női szív legnemesebb szépsége és legigazabb jósága, hogy mindenkinek örömmel adja és kívánja, a mit önmaga szeret. A legáldottabb asszonyi jóság az a kívánság, hogy mindenkinek jusson az élet napfényéből.

Vannak-e csunya gyerekek?

Április.

A ligeti nagy szomorúfűz ma igazán nem szomorú. Alatta a minap kaszált tavaszi gyöp a déli verőn valóságos aranyfényű, metszett bársony. A fűz galyai ma nem úgy csüggnek alá, mintha bánatosak volnának; lehajlásukban valami nyugodt, derűs jóság rejlik. Bizony a nagy természetben vannak hatalmas szenvedélyek, de kicsinyes mélabú, érzelgősség ismeretlen. Azok a fűzágak se szomorkodnak. Minek is, miért is?! Egyszerűen vágyakoznak az anyaföld felé, mert pihenni akarnak; avagy simogatni akarják azt a puha nyírott füvet, mint a hogy nekünk jól esik végigsimítani egy rövidre nyírt, kedves fejen . . .

A gyöpön egy pár *igen szép* úri leányka süt-kérezik. Nekilendülnek, oldalt lebegnek, mint a nagy szárnyaszegett pillangók. Ketten gyönyörű, csipkekalapos babát vezetnek; a harmadik bolyhos játékbáránykát kínál virágos edénykéből.

Az ösvényen rongyos gyerekek állanak. Aprók, véznák, kóczosak. Ruhájuk csupa folt; meztelen

lábuk egyszínű az aczélszürke földdel. Minden mozdulatuk félszeg és félénk, csak mohó szemük mosolygós.

A rongyos szöszeke kis lány halkán, aggódva suttogja:

— Jaj, csak el ne essék az a szép baba . . .

A maszatos képű kis fiú színehagyott zekéjébe mélyeszti kezeit és öreges, fontos komolysággal átszól a gyöpre:

— Öleget evett már az a kényes bárány . . .

Azután jóízűen kaczag.

A kis úrileányok közül az egyik finnyás hangon parancsol vissza:

— Menjetek innen, *csunya* gyerekek!

Mi épen ennél a szónál ballagunk arra.

Az én kis Dudi leányom piros lesz, hogy kis fülei is rózsalevelekké változnak a leomló szőke fürtök alatt. Hozzám szökel és lábujjhegyre áll:

— Hallottad, api, mit mondtak a szegényeknek? Mondd meg nekik, hogy ezek a szegény gyerekek nem csunyak, mert *csunya* gyerekek nincsenek.

Igazad van, én apró jóságom. Ha nem apád volnék, hanem mesebeli tündérkirályfi, kétszer hét esztendőig szolgálnék éretted, mert csak téged választanálak „anyának“.

Három piczi gomba.

Május.

Egyedül járok a világvárosban.

Furcsa, hogy az ember akkor mondja „egyedül“, mikor egy millió ember között jár-kei.

Megyek. Nem: bolyongok. Ez a helyes szó arra, a hogyan a magános ember a nagy városban mozog.

Haragszom mindenre.

Haragszom a nagy házakra. Úgy állanak előttem, mintha háromezer éves városok romjai volnának. Kihaltaknak látom, kihaltnak érzem e nagy palotákat, mert nem érdekel, micsoda fájdalmak virrasztanak, micsoda örömök ujjonganak e köhalmazok mögött. Nem ismerek bennök senkit.

Haragszom az útmenti fákra. Miért olyan cse-nevészek! Miért vertek gyökeret ide az aszfalt közepébe! — mikor nincs itten a hazájuk, hanem valahol messze, csipkebokorral, búzavirággal, kicsattanó pipacsokkal szegett táblák szélén. Ha-

ragszom a fákra, hogy minek is adnak rossz példát az embereknek. Hát kell-e mindenkinek a városban gyökeret vernie, mikor az élet odakünt van az isten szabad világában?!

Haragszom a szemközt jövő emberekre is. Siessenek el mellettem még gyorsabban és ne lássam közömbös ábrázatukat. Mert én várok, nagyon várok valakit, — ott a szembejövőkön túl, a következő utcasarkon túl . . . várok, — vagy csak ez az érzésem.

Gyötör a tudat, hogy ma semmisen fog sikerülni, mert nincs munkakedvem, nincsen ambízióm, nincsen bennem semmi jószág.

Türelmetlenül nézek órámra. És ekkor a zsebemben, órám mellett valami akad a kezembe. Három iczipiczi gomba, piros fejű szerencsegombák.

Először csodálkozom, hogyan került a szerencse e hármasszimbóluma az én zsebembe, — és egyszerre minden világos előttem.

A hányszor útra kelek, hozzám lopózik az én kis Dudi leányom, és azt súgja fülemben:

— Van szerencséd? — és valamit titokban becsempész kabátomba.

Ezt a három kicsi gombát még karácsonyfájáról rejtegeti valahol és mindig velem adja

útravalónak, hogy legyen „szerencsém“. Hármat azért, hogy a jó kívánságot két kis testvére nevében is képviseljék.

Csodálatos: hatott a talizmán. Mióta a három kis gomba kezembe akadt, a házak már nem rideg kőhalmazok szememben. Az egyik ablakban helyes szöske kis gyerekeket veszek észre, kik csókot hintenek felém, mintha ismernének. Egy másik ablakból fiatal leány dalát hallom kristálytisza ritmusokban, — s hallgatom, mintha nekem szólna, az én lelkemből szólna . . .

Az útmenti fákon észreveszem a gazdag, habos akáczfürtöket, melyek bőkezűen, önfeláldozóan ontják mézédés illatukat az utcák gőzös, poros levegőjébe, — és lelkemig meghat, hogy a város törmelékeiben gyökerező fa is olyan jó és nemes tud lenni, mint az, a melyik künt az anyaföld egész áldását szívja magába.

Az emberek már nem bosszantanak. Úgy érzem, hogy már nem vagyok egyedül, megtaláltam, a kit vártam. Jót akarok mindenkinek és egy varázsütésre édes testvére lettem annak a sok-sok igában görnyedő teremtésnek, ki szembe jő velem.

Tudom, hogy ma csupa siker lesz osztályrészem.

— Kis leányom! Íme csodát művelt a te taliz-

mánod: hatott. És én megértettem a szerencse-talizmán titkát és e titkot visszaadom neked.

Mióta kezembe akadt a három kis gomba, azóta jobban vigyázok magamra, mert nem a magamé, hanem a tiétek vagyok. Vigyázok lelkemre, hogy salak ne érje, mert az a lélek is a tiétek, minden szeretetével, mindennel, a mi benne jó és szép egy emberöltőn át összegyűlt. Vigyázok magamra, hogy szárnyaszegett ne legyek, mert tiétek a szárnyam, titeket kell magasra vinnem általuk, napsugárba, a fényesség és ragyogás közelébe... S ez a gondolat bennem most erősebb lett minden ellenségemnél, mert legyőzi a magány kísérteteit, a kishitűség keserveit, — ez az igazi szeretet, mely könnyedén átreppen az akadályok minden barrikádján.

Gyermekem, visszaadom neked a talizmánt: hogyha valaha kísértetbe jutsz az általutakon, hogyha csüggedni kezdesz nagy dolgok előtt, hogyha nagyon kezd fájni az élet, *gondolj valakire, a kit nagyon szeretsz*, — és minden, minden menni fog!

A kik nem játszóttak babákkal.

Május.

Az erkélyen ülünk.

Az emberiség csöndes. Az ég csillagos. Kis családom körülöttem van. Kell-e több, hogy az ember pihenjen és boldog legyen?

Mellettem a kicsi Dudi ül. Hozzám símul és szívére szorítja gondozott, féltett babáját, kinek a kis teremtés ölében jobb dolga van, mint sok ezer és százezer élő gyereknek.

Nappal esett. Az esti szellő pompás tavaszi földszagot hozott a magasba a szemközti kertből, melynek kőfalain a virágzó gyümölcsfák csodás bokrétái áthullamznak az utcára. Van ott túl azokon az illatozó kelyheken a leányarcz pirulásától egész a menyasszonyi fátyol fehérségéig minden szín.

A sötétségen át felderengő bokrétás galyak mögül zordon kötömeg emelkedik. Úgy áll ott feketén az üde szíromtenger közepén, mint a szomorúság titkos sziklaszigete, — mint az emberi bánkódás megkövülése.

A Notre-Dame kolostora.

Notre Dame . . . Mi asszonyunk . . .

Az én kis leányom átnéz, jobban hozzám bújik és félve, sűgva kérdi:

— Apám, kik laknak ott abban a fekete épületben?

— Apáczák, kicsikém, szent asszonyok, kik imádkoznak és tanítanak, tanítanak és imádkoznak . . .

— Azt hittem, apám, nem él már odabent senki. Én sokszor nézem annak a csöndes nagy háznak kapuját, — én onnan még sohasem láttam kijönni egyet sem.

— Kis leányom, azok sohasem jönnek ki az utczára. Megfogadták és azt hiszik, bűn volna, hogyha kijönnének.

A kis leány egész tenyerével rácsap karomra és nevet.

— Api, azok a szegény jó nénik tévednek. Csak nem lehet bűn hímes réteken járni, pillangót hajszolni, erdőben futkosni, kedves emberekkel találkozni. Én bizony örülök, ha jó ismerőst látok.

Hallgatunk. Pár percz mulva megszólal a kicsi lélek:

— Mondd csak, apám, azoknak a szent néniknek legalább vannak kis gyerekeik, kikkel játszadoznak, kiket istápolnak, kiket szerethetnek?

— Nem, kis angyalom, ők megfogadták azt is, hogy családjuk sohase legyen.

Most már elkomolyodik és egészen vállamra hajtja bársonyos kis fejét és egyik kezével magasra tartja féltve őrzött kis bábúját.

— Apám, az borzasztó, a mit te mondasz. Istenem, azok a szent nénik, mikor kicsinyek voltak, sohasem játszhattak babákkal, máskép ilyesmit nem fogadtak volna . . .

Azután ránéz kedves bábújára és ellágyulva susogja:

— Istenem, hogyha az én kis babám *igazi* volna, hogyha élne, hogy tudnám még akkor csak szeretni!

. . . A gyümölcsfák derengő bokrétái megrázódnak a láthatatlan éjjeli szellő tánczától. A dómtoronyban a csillagok szomszédságából lassan tizet üt a kristálytisza, melankólikus kondulás. A kolostor egyetlen világító ablakában elalszik a mécses.

Mi bemegyünk az erkélyről, a gyerekek aludni mennek.

A kicsi Dudi ez este elviszi apró bábúját ágyába, magához öleli, végtelen szeretettel becézi és ismételgeti:

— Szegények! Azok ott túl sohasem játszottak babával. Szegények!

Ott maradok ülve kis fehér ágya mellett és fogom meleg kezecskéjét, míg elalszik. Gondolkodom.

Notre Dame! *Mi asszonyunk!*

Mi asszonyunk! Hogy engedheted, hogy a Te szolgálóid elforduljanak a nyíló galyaktól, a szépségek szépségétől! Hogy gyökeret verjenek négy fal között, az igazságokat be nem bocsátó vasrács mögött, mikor Te szabadon vándoroltál messze földeken a kiseddel karjaidon, — és gyönyörködél pálmákban, a nyájakban, a látóhatár sárga fényében... Mert bizony az én hitem szerint bűn elzárkózni attól, a mit Isten teremtett. A mit ő teremtett, vagy gyönyörűség lelkünknek, — akkor az *szépség*. Vagy fájdalom fájdalma az ő műve, — akkor meg *igazság*. A szépség előtt befogni a szemet, nem méltó az isteni eredethez, — a fájós elől kitérni, nem emberi dolog!

Mi asszonyunk! Hogyan engedheted meg, hogy azok, kik feléd fordulva imádkoznak, lemondjanak arról, mi Téged tett legnagyobbba mindennek fölött és a földön azóta minden nőt legboldogabbá tesz mindenek között, — lemondjanak az anyaságról!

Kis leányom, igazad van. Ártatlan leányszíved megértette a nő egyetlen hivatását, egyetlen igazságát.

Az anyaság a nő egyetlen igaz hitvallása, mert az olyan dicsőség, szépség és boldogság, hogy mi férfiak fájón nélkülözzük az emberélet e legszebb ajándékát, — a teremtésnek legnagyobb kegyelmét. Istenek irigyelhetik az anya érzését, mert gazdag mennyországukban a paradicsom boldogságai hiányosak az anyai szeretet bűbája és ereje mellett és az ég mártírjainak minden szenvedése gyarlóság az anyai szeretet vértanúságai mellett.

Kicsi leányom, adjon a jó isten neked is egy *olyan* kis leányt, mint te magad vagy.

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

A mindennapos nyúl.

Június.

A mi utaink ott vezetnek, hol legkevesebb az ember és legtöbb a madár. A mi áhítatunk ott kering a karcsú fehér nyírfák koronája körül; a mi jó kedvünk ott rejtőzik a vadrózsabokrok ezer napszülte kelyhében.

Minap is ott vándoroltunk a napsugárral tele-rajzolt ösvényen, mert mindenütt a fényt keressük.

Juczi mindenáron csipkerózsát akar. A mint ágaskodik a legalsó bimbóért, a cserje mögül kiugrik egy nyúl és megriadva száguld a lejtő alján sárguló vetések felé.

A megriadt pihegő kis állat harmatos pázsit-fészkében nem is álmodta, hogy milyen édes rémületet képes okozni.

Mind a három gyerek ujjongva iramodott utána; Juczi a szomszéd fáig, — Dudi a gyöp széléig, — a kis fiú a tilalmas kalásztengerig. De hát a nyúl hol volt, hol nem volt, — talán már

ott járt valahol a túlsó domboldalon, hol épen lezikkázott a fecskemadár, hogy megsúgja a bohó kis bújdosónak: nincs már veszedelem, de talán nem is volt, mert az a hat utána nyújtott kicsi kéz még nem tanult meg bántani, csak simogatni.

Azóta mindennap arra *kell* mennünk, a nyírfák alatt, a csipkerózsák mellett, — és visszafojtott lélekzettel várjuk a „mindennapos“ nyulat.

Várjuk, várjuk, de nincsen sehol. Hogyha bogár hintázik a haraszton, mi is összerezzenünk; — hátha a nyúl volt és mozgatta a fűszálakat? Hogy ha a harkály kezd kopogni, szép szóval megkérjük, hogy csöndesebben mesterkedjék, mert különben elriasztja a mi nyulacskánkat. Ha idegen gyerekek kerülnek elénk, megkérdezzük, nem találkoztak-e a mi nyuszinkkal?

A három gyerek már hetekre való terveket kovácsolt. Természetesen megfogjuk. Hol fogjuk tartani? Hogyan fogjuk óvni? Milyen szelid és kezes lesz! Ott fog aludni a kerevet kuczkójában, tejet kap a babaedényekből, salátát fog eszegetni a karácsonyi kosárkából. Hűséges lesz, mint a legbecsületesebb házőrző; velünk öregszik meg . .

S míg a terveket mind a vadrózsabokor tövében beszéljük meg, a kis fiú azt kívánja, hogy várjunk ott alkonyatig, hátha visszajön a nyúl

oda szundikálni. Dudi erősíti, hogy ő ma is látta, csak épen nem egészen biztos a dolog, de valami iczi-piczi barna-fehér ma is elszaladt innen. Juczi meggyőződéses önámítással kijelenti, hogy ha már ma nem is találkozunk a nyúllal, holnap mégis szentül viszontlátjuk . . .

Soha többé nem riadt fel előttünk. De *azért* a *mi* nyulacskánk, a *mi* örömünk. Naponta megörülünk neki újra. Jobban szeretjük így elérhetetlenül, látatlanba, mintha már otthon volna nálunk rózsafából faragott kalitkában. Jobban becsüljük, mint ezer meg ezer fürge rokonságát, mely a végefogyhatatlan gabonatáblák mesgyéi között játszik bújócskát.

Én édes apróságaim, ez a nyúl az élet boldogsága.

Arra is véletlenül bukkanunk és sokszor csak-hogy épen meglátjuk; azután tova iramodik előlünk, hogy már nem érünk többé a nyomába.

Talán nektek is csak így mutatkozik valaha, mint most ez a kis mezei nyúl. Ne sirassátok, hanem keressétek újra meg újra, nap-nap után, ugyanott, a hol tovaillant. Higyjétek, hogy újra láttátok; — higyjétek, hogy bizton vissza fog térni. Várjátok mindennap újra és szőjjetek róla édes terveket . . .

Kis népem, ezekkel az édes reményekkel, e csa-

lóka várakozással, e ki nem oltható vágyakozással kifogtok minden csalódás keserű utóízén, minden veszteség fájdalmán.

A hit az elrebbent boldogság visszatérésében maga az igazi boldogság; az utolsó napig tartó várakozás és csüggedetlen vágyakozás édesebb minden beteljesülésnél.

Ez a földi boldogság titka, mely boldogság elérhetetlen, de azért mégis és csak azért is a miénk!

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

Szent János-bogarak.

Június.

Tikkadt nyári este van.

Nyári lakásunk előtt üldögélünk, szűkszavú boldogságban, édes nagy hallgatásban.

Pihenünk isten igazában a nappal ezer apró és nagy gondja után és épen azért hallgatunk, mert annyi mondanivalónk van. A lélek ilyenkor utazni megy; leveti a munka áldott békóit és barangol multaknak tarlóin, jövődők vetésein, — rezignál és újra évig tör, mert a letelt nap próbája újra jóvá és erőssé formált.

Van csöndünk, a békés nyári éjszakák egyik legjobb ajándéka. Lent a mélyben, a hegyünk lábánál néha dübörög a város; de mi nem is halljuk, mert a zaj nem hozzánk beszél.

Homályunk is van, nem a félelmetes, a szegényes sötétség, hanem a szelíd, a gazdag homály, melyből tündérek bontakoznak elénk. Csak erkélyablakunkból esik egy fénysáv a juharfa leveleire, — azontúl csak csillagok a mécseseink.

Örömünk a nagy mozdulatlanság is, mert épen ennek közepette érezzük százszorosan a gondolatok szabad szárnyalását. A muskátlit nem szellő ringatta, hanem az apró doromboló czirmos járkál közöttte felfedező utakra.

Az ölembe sárga levél pereg a magasból. De ez ma nem bánt, mert tudom, hogy e levél még nem a nagy hervadás hírvivője. Ezt a levelet még az alkotó meleg szakította le pajzánul.

A gyerekek örülnek a nyári este titokzatosságának. Ide-oda suhannak és halkán mesélnek önmaguknak.

Egyszerre hallom Dudi csengetyű-hangját.

— Jaj, apám, de szépeket látok!

— Csodálkozom, mert ritka dolog, hogy a gyermek szépeket lásson a sötétségben.

— Apám, itt a kertben iczipiczi csillagok szállanak!

— És látom, hogyan reppen a kis leány karcsú alakja a zöldecs fénypontok után, melyek lassan ringanak tova a hársfaillattal telített levegőben.

— Ah, a Szent János-bogarak...

— Egy csillagocskát fogtam! Api, itt van a tenyeremben, api, hamar világosságot, látni szeretném.

Tétovázom. De aztán odavezetem kíváncsi kis népemet, hol ablakunkból a fénysáv levilágít.

Dudi szótalánul, lassú, bánatos mozdulattal feltartja lapos tenyerét és pár pillanat múlva tovareszket a szelíd fényű Szent János-bogár a rózsafák fölött, vissza a fekete sötétségbe, újra világitani . . .

Megsimogatom kis lányomat és érzem, hogy arcocskáján két meleg könnycsepp gördül alá.

— A kezemben csak csunya kis bogár . . . menjen, szálljon, legyen újra csillagocska . . .

Mennyi érzékenység, mennyi fájdalmas csalódás volt abban a két kicsi könnyben! Én édes gyermekem! Az életben a *szépet* nem szabad közről néznünk, mert ezer és ezer fényesség, melyet lelkendezve követünk, közről csak — egy szent János-bogár!

De ne könnyezzel azért és ne fájjon az apró csalódás. A mit szépnek hittél és fényesnek láttál a távolból és a mi azután közről csunya és jelentéktelen, azt bocsásd újra útjára, tégy vele úgy, mint ezzel a kicsi fénybogárral tettél: „legyen újra csillagocska“.

E szavadban, e tettedben benne van az igaz emberi gyönyörködés titka!

Fiam, a mi az életben egy pillanatig is szépnek látszott, az igazán szép is volt. Az az ember, ki lelkedben egy pillanatig csak egyszer is csillogó gondolatot vagy melegítő érzést keltett, legyen

közletről bármily jelentéktelen senki, nyomot hagy, melynek értéke megmarad.

Kis fehér gyerek, ne könnyezzel azért, a mit szebbnek hittél a valónál; bocsásd útjára, emlékezésed homályába és legyen a te szemedben továbbra is „csillagocska“.

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

A Juczi fiú akar lenni.

Június.

A pompázó rét mellett vándorolunk, lassan, lassan. Meg-megállunk, mintha nagyokat gondolkodnánk, pedig nem gondolunk semmit, csak igen sokat érezünk, édes, hálás érzéseket. És gyönyörködünk. Azért állunk meg, mert meg akarjuk állítani az időt is és a mellettünk elsurranó szépségeket.

A napsugarakban ma valami selymes fény van, — a levegőben isteni szelídség, az ég kékjében valami bájos szemérmesség. A rét kiterítette legszebb szövésű keleti szőnyegeit a napsugár-tündérek léptei alá. Talán ma van a természet fehér mennyegzője . . .

A kis Dudi csöndben lépegett az út szélén. Kicsi piros szája kissé kinyílik; mosolyog magában. Ő maga előre hajlik és óvatosan szétterpesztett gyerekekkel szed le egy-egy campanulát kosarába, mely karjáról soha el nem marad.

Juczi a hullámzó virágtengerre röviden és határozottan kijelenti, hogy „szép!” — aztán büsz-

kén, nyalkán feltartja kis fejét, mely a középkori apródok hajviseletére van nyírva, — és ujjongva, dobbantva, vágatva száguld a kis fiú után. Mikor el nem éri az őzlábú kicsi legényt, kinek piros camisole-ja hatalmas rezgő pipacsként már a dülőúton hajladozik, — megáll és csüggedten várja meg öregeit. Szembefordul és akaratosan felkiált:

— Én fiú akarok lenni, Api! Én nem vagyok Juczi, hanem Laczi!

Elfelejtjük a nagy eseményt és kikerülünk az országútra. Huszárok jönnek szembe, a délibábos világ deli barna fiai. Színes ruhába öltözött csikósok, gazdák, szolgalegények, — és a hogy itt vonulnak méltóságosan, kaczer paripákon, a nyíló akáczfák bódító fehér függönyei alatt, ez a kis csapat összetömörült magyar őserő, a cserben nem hagyó, soha meg nem ingadozó derekasság, — kedves büszkeség, — bizony, egy darab magyar történelem.

Az egyik, kinek almás a lova, halkán zümmögi:

... Száz rózsát hinték lovára,
Száz annyi csókot magára ...

Dudi kitér a gyöpre és áhítattal, igen *piczikén* néz fel a csapatra. Oh, ezek olyan nagyok és ő olyan igen apró ...

Juczi csillogó szemekkel áll meg a tánczó lovak mellett és feszesen kiveti kerek kis termetét, katonásan összeüti félczipős lábacskaít és sugárzó arczzal szalutál.

Mindenik legény visszaköszön. Egyik csókot vet feléje, másik kérges tenyerével integet, a harmadik tréfásan tiszteleg, akár a kapitánynak. A nótás huszár piros sipkája mellől, lova sörényéről lekapja az úton nyesett vadrózsákat és át-szórja a csöppnyi teremés lábai elé.

Juczi utánuk néz, egy vadrózsát tűz szalma-kalapja mellé és dobbant lábaival:

— Anyi, én fiú akarok lenni, mint ezek a nagy lovas fiúk!

Alkonyattal hazatérünk. Mindenki örül az otthonnak és az aranyos teljesteli nyár emlékeinek. Dudi apró vázákba rendezi tikkadt, szomjú virágait, részvételt, gyöngéd szeretettel simogatva őket, mert szépek, puhák, kisebbek, mint ő, és elbágyadtak abban a bársonyos kis kézben a hosszú úton. A kis fiú egész kincses múzeumot rakosgat ki feneketlennek látszó zsebeiből, a betakarított szerzeményt, citromlepkét, kavicsot, gubacsot, apró gombát. Csak Juczi nincs sehhol. Hol volt, hol nem volt, bujdoskát játszik, avagy világgá bújdosott? A nagy szekrény mögött kapargál valami, miként a kicsi egér. Kilép Juczi, te-

tőtől talpig bátyja ruháiban és diadalmasan bejelenti: „a Juczi nem Juczi többé, hanem Laczi!”

Értelek, bohó kicsi leány.

Minden szívnek, de különösen a gyerekszívnek vannak elérhetetlen vágyai. Egy kis versenyfutás, melyben a fiúcska győzött, — tánczó páripán délczeg „nagy fiúk” — már elég neked ahhoz, hogy a mosolygó szemekkel meglásd, hogy azoknak a *másikaknak* tágabb a világ. Te már most *szabad* akarsz lenni, mert érezed, hogy a férfiú erősebb, — küzdelmei gazdagabbak, céljai változatosabbak, sikerei fényesebbek. Ezért a Juczi fiú akar lenni.

Semmi baj! Ha nő is vagy, legyen a lelkedben valami férfias. De legyen e férfiasság erős akarat, mely nem ingadozik és meg nem törik, mely sohasem válik makacssággá, hanem maga *a mindig diadalmas* asszonyi jóság. Légy szabad, akként, hogy ne ismerj kicsinyeskedést és ne könyvezz tűszúrásokon, hanem legyen lelked szabadsága nagylelkűség, mely mindent megért. Légy erős ott, hol igazadat érzed, de erődöt vidd diadalra bájos kedvességgel.

Ez az igazi férfiasság — a nőben, mely akkor szép és értékes, hogy ha nem is sejti senki, bár mindenki varázsának hatalma alatt áll. Habár

leked férfias, benned mindenki csak a nőt és *csakis a nőt* lássa.

... És hogyha valamikor férfiúra találsz, kit méltónak tartasz arra, hogy kézbe-kéz járd vele útaidat véges-végig, akkor mondj le minden férfias vágyaidról, de mégis csak akkor, hogyha feltétlen *föl* nézhetsz reá. Hogy ha ő lenne a gyöngébb, légy *te* kettőtök közül az igazi férfi és vezesd őt egetverő magaslatokra, hova nálad nélkül fel nem találna, de *veled* és *érted* feljut.

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

Az emberi ember és a játékszer.

Július.

Alkonyodik. Az útszéli nyárfák katonás sorban állanak a rozstábla szegélyén, mint a rendíthetetlen honvédek, kik délczegen őrzik a magyar kenyér szerelmetes országát minden támadással szemben. Árnyékuk fantasztikus karcsú, tornyokat vetít az aranysárga tarlóra. E tornyokhoz tartozó templom az áldott termő anyaföld. E templomból csodálatos összhangú zümögés hallik, mintha ájtatos népek halkán dicsérnék az Urat. Dicsérik is. Apró bogarak, czirpegő tücskök, mezei madarak rebegik az esteli litániát.

A tarlón befejezték a kévekeresztek kötését és a marokszedést. Mélabús nóta csendül, idegen nóta, mely messze valahol a Don vagy Volga síkságain született.

Nem a mi nótánk. De bánatos, szelíd, mint a miénk. Szinte sírhatnék, mert áthallom a messze, titokzatos szibériai nyomorúságból, tízezer mért-

föld távolságon keresztül a tömzsi, fedetlen fejű magyar fiúk nosztalgiás dalát:

... Búzát kötöttem keresztbe,
Nem tudom, hány van ezerbe?
A hány szem van egy ezerbe,
Annyiszor jussak eszedbe...

Ezt hallom az idegen nótázásból, hallom olyan közvetlenül, mint harmincz év előtt egy somogyi pusztán, mikor csak akkora voltam, mint most előttem özikéző fiam. Hallom akkorról, mikor még ezerszer jobban tudtam örülni egy aranyos kalásznak, mint ma, hogy megettem kenyérem javát...

Gyülekeznek az idegenek, kiknek átkozott gyilkos kezén ezer meg ezer magyar honvéd piros vére tapad, — kiknek áldott kérges-dolgos tenyere *ma* ezer meg ezer özvegynek és árvának ad édes falatot.

Gyülekeznek a szálas orosz parasztok, kiknek csontos arczatán ott pihen elhagyott Szibériájuk napkeleti nyugodalma; kiknek világos szemében ott búslakodik az otthoni hófúvátok fehér szomorúsága, — kiknek nótájában távolból átcsilingel a troika száguldó lovának csengője és vágyakozva átmormol a pusztaságok szélvésze, mely messze-messze száll és hoz nekik is valami

mondhatatlan, megfoghatatlan, üde vágyakat szabadabb, szép országokból.

Az egyik öles ember merít a gémes kútból és korsajából iszik lassan, áhítatosan, mint akár az áldozó pap az oltár előtt a kehelyből. Valami ünnepeles dolog ez a pár korty az öreg föld nedvéből, mert újjászületés a becsületes munka után. Egyszerre lassan leereszti korsóját és hatalmas, forradásos ujjával a kis Dudi felé mutat, ki mint észlelgető, karcsú kis búbos pacsirta félénken lépeget a dülőúton.

A verejtékes óriás elkezdi gyerekesen mosolyogni. Szemünk előtt megsokszorozódik, mert a többiek is odagyülekeznek. Mind a piczi Dudi elé áll a sok agyagbarna Szergej és Iván; — egyik olyan, mint a másik, — valamennyi nevet és mutogat a piczi fehér tündérre. Talán valamennyi kicsi szöske leánykájára gondol . . .

Egyszerre megindul a mozgás és kattogás. A vállra vetett szurtos kabátok ujjaiból napfényre kerülnek idomtalan, kékre festett famadarak, merev arcú hintázó pojáczák, lázasan kalapáló kópék, színes tarajú csörgőkigyók. És valamennyi csodaszerszám izeg-mozog, tiszteleg az én reszkető kis Dudim felé.

Dudi elpirul és zavartan, de csillogó szemekkel lebeg vissza hozzánk.

— Apám, ezek igazi oroszok?

— Igen, kis leányom.

— De olyan igazi oroszok, a kik megölték a szegény Miska huszárt, a ki Juczinak vadrózsát adott a hegyi úton?

— Bizony, apróságom, ezek alighanem sok szép magyar huszárt öltek meg . . .

— Apám, én nem hiszem, hogy a ki játékot farag, embert ölhessen. Hol tanulták ezek a játékokot csinálni ?

— Hát nekik is vannak kis fiaik, kicsi leányaik otthon!

— Apám, én azt hittem, a kinek gyereke van, az nem bántja más gyerek édes apját!

— Az egyik óriás muzsik odahajol a gyerekekhez, mintha szeretné megsimogatni; de nem mer hozzányúlni szurtos nagy kezeivel a kis fehér pillangóhoz. Beéri annyival, hogy ránéz nagy hűséges szemekkel, mint a jámbor eb. Verejtékes olajbarna arcán egy könnycsepp gördül alá, pedig nevet hozzá. Tarka pojáczái közül kiválasztja a legszebbet és erőszakosan a kis Dudi karja alá dugja. Másik kezével jelet mutat felém, hogy nem kíván e remekbekészült kis játékszerért semmit, de éppen semmit.

Gondolatokba merültem; igazat adtam kicsi leányomnak.

A ki játékot farag, hogyan ölhetett embert!
Mi apák megkötnénk az örök békét, mert a gyerekvilágban, az egyetlen, igaz, örök szeretetben
nincsen politika és diplomácia . . .

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

Az őrangyalok lámpásai.

Tre Croci, július.

Az óriás sziklahegyek aranyfüstben égnek. Cadore távoli bércei mögé, melyek egybeolvadnak a levegővel, lassan, csöndesen piros felhőcskék vitorláznak az égbolton át. Az esteli áramlat csupa üde fűszer. A fehér magasságok búcsúzó napsugarai Faloria rétjeinek szűzies szirmaiból és Anziei mélységeinek fenyveseiből csodabalzsamot főztek, fűszeres csodabalzsamot, az „élet-erőt“, mely idefönt áldássá változtat minden érzést.

Egyszerre megremeg a szélcsöndes levegő: a nap lebukott a Tofana orma mögé. A kékes párák rezdülésein át, mint a tenger hullámverésének ritmusa, áthangzik a cortinai campanile harangjának Ave-szózata.

Künt észlelgetünk Tre Croci kis hegyi telepe előtt. A három kereszt árnyékszerűen mered bele az alkonyati égbe. A gyerekek ott futkosnak a kereszték alatt, fel-felkapdosnak a levegőbe va-

lami édes-kedves semmi után, mint a hogy a bogarászó fiatal cziczák szokták tenni.

Juczi a hatalmas távcsőhöz oson, mely ott áll a keresztek szomszédságában.

Ágaskodik és nagy szóval bejelenti:

— Én most csillagokat akarok nézni, közelről, igen közelről!

És néz a távcsőbe, mely vagy háromszor olyan hosszú, mint ő maga. Csönd és várakozás.

— Furcsa, de nagyon belelátok már egyik csillagba. Ott is tehenek legelésznek, meg egy apró kakas is sétálgat . . .

Nevetünk. Természetesen, hiszen még nem jött fel az esti csillag sem, tehát nem is láthat még csillagot. Azután meg a csöpp lélek nem éri el a távcsövet szemecskéivel és egyszerűen a távcső alatt néz át a szomszédos lejtőre, hol az est homályában legelésző tehenek fehérlenek, meg a major apró marhája kapargál.

Újból nevetünk, de ő vár türelmesen, mert nem akarja észrevenni tévedését.

Végre benépesedik a magas mennyég. Beigázitom a távcsövet az esti csillag villogó sugárkévéjére. Juczi karomon ülve kukucskál. Pihegő lehelletén érzem kicsi lelke izgalmát, melyet az örök csoda vált ki belőle. A távcső lencséjén át leszű-

rödő csillagfény gyöngén megvilágítja feszült tekintetét, mely csupa ártatlan bámulat és áhítat.

A picziny teremtés rámsimul és esdve kérdi:
— Api, mondd meg, mi az a csillag?

Tétovázom; ilyen kicsi csillagvizsgálónak nehéz lesz a való igazságot megmagyarázni, — hiszen minden igazság fájdalmas csalódás. Örülök, mikor a kis fiú felel helyettem.

— Juczikánk, a csillag a jó isten szeme . . .

Ő fejét ráza és okoskodik:

— Mikor annyi tenger csillag van! Ha a jó isten mindent lát is, hogy ha mindenhova néz is, még sem lehet *ennyi* szeme. Ennyi szemecskének nem volna helye Jézuska arczocskáján. Én már láttam őt képen, csak két szemecskéje van, ép úgy, mint Juczinak!

— Hát mi az a sok-sok csillag? — kérdi tovább türelmetlenül.

Okos feleleten gondolkodtam, de szerencsére másik kis leányom felel helyettem.

— Juczikánk, az a mélységes kék ég ott a magasban gyönyörű virágos mező. Minden alkonyattal a kis Jézus kitereli az angyalbárányokat. Azok csillognak olyan igen szépen . . .

Ő fölényesen nevet.

— Api, ha ti nem tudjátok, én kitaláltam magamtól. Ti mondtátok, hogy mindenkinek van ör-

angyala. Ez a sok csillag mind egy-egy őrangyal lámpása; meggyújtja a sötétségben, hogy jobban tudjon ránk vigyázni a homályban. Úgy-e így van, édes apám?

Ráhagyom, mert nagyon tetszik az ő magyarázata.

Ő is meg van most elégedve és mosolyogva ugrik le karjaimból. Pusztá szemmel pillant fel a magasba és kiválaszt két nagy violás fényű csillagot.

— Az ott a jó anyácska felett, — amaz ott a jó api felett, — azok az enyémekek. Ezek vigyáznak reám. Jól vigyázzatok, piczi lámpások, mert én most álmos vagyok. Jó éjszakát!

Csókot hint piczi markával felénk, — csókot dob a szundikáló nagy hegyek, a csillagos ég, az egész világ felé, — és békésen, kissé ingadozva eltipeg a ház kapúja felé.

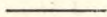
Anyácska elkíséri. Én meg tovább nézek a magasba és gondolkodom az ő áldott tanításán...

Én apró csillagvizsgálóm, mennyi igazság van gyerekleked legendájában. Bizony, őszülő fejjel tanúskodom, hogy azok a csillagok az őrangyalaink lámpásai, melyeket azért gyújtanak, hogy jobban vigyázhassanak reánk a sötétségben...

Egy hosszú emberöltőn át látom ezerszer és ezerszer: a ki csillagra néz, annak fényesség tá-

mad a lelkében is, — a ki csillagra néz, az kétségbe nem esik, — a ki csillagra néz, az sötétségekben el nem botlik.

Vizsgáld sokat, nagyon sokat, a te csillagaidat, én édes kicsi gyermekem!

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

A piros kendő.

Semmering. Július.

A reggeli ködök még szállinkóznak. A nap fénye még nem fehér, hanem vérpiros. Az ablakunk alatti hegyi réten még nem pajzán gyerekek játszadoznak, hanem két gyanútlan özgida játszik hajnali fogóskát.

Minden édes, reggeli álomban szunnyad, — csak mi ketten vagyunk talpon: a kis fiú, meg én.

Készülünk a magasságok felé, oda, hol legelőször mosolyog a hajnal és hova utolsót csókol az esti pír. Hol viharverte fenyősudarak fölött aranypárában dereng a hegytető sziklája, melyen megtanulunk nem csak fizikailag, hanem a lélekben is mások fölött állani és távolba látni.

A kis fiúnak csillog a szeme a boldogságtól és ő maga, bár lábai az őzikékével rokonok, hangja a csicsergő madaré, — mégis áhítatosan csendes. E hallgatás nem az elmaradt reggeli álom nyomása, hanem a kicsiny ember által ritkán látott kora reggel elbűvölő bámulata, — a fehér lélek

gyönyörködése a piros reggel magasztos kinyilatkoztatásaiban, a hegyorom szeplőtelen szépségének, mesgyétlen szabadságának édes előérzete.

Egyedül, egészen egyedül vagyunk csak ébren és vígan rakosgatjuk az útravalót.

Egyszerre halk tipegést hallok mögöttem és a szék mögül egy picziny, hűvös kéz czirógat végig arczomon.

A kis Dudi áll mögöttem, kit ép az imént édes szuszogásban hagyunk párnái között. Remeg az izgalomtól, a mint hirtelen magára kapott pettyes ruhácskáját gombolja össze.

Hizelgő mosolyt erőltetve, kérdi:

— Api, ti mentek a hegytetőre, hol legszebb a világ?

— Megyünk, kis aranyvirágom.

— Fogtok látni mesebeli tarka madarat? Reggeliző mókusokat? Az őserdő páfrányain alvó pillangót? Fogtok látni igen nagy darabot az égből odafent, talán még angyalokat is?

— Talán bizony látunk, kis mókusom.

— Api, vigyetek el engem is. Én már nagy vagyok, hiszen most is elértem kezemmel arczodat, pedig te igen magas vagy, api!

— De te még gyöngye vagy ilyen nagy útra, én kicsi leányom.

— Apám, én szörnyű erős vagyok; tegnap is megtartottam Juczit, mikor a csermelybe akart belebotlani.

— Nem vihetlek el, kis angyalom, mert neked a hosszú hegyi út még megártana. Pihegő kis madár lennél, mert gyöngé vagy még a sas röptére. Jobb neked még meleg puha fészkedben, fehér kis ágyadban. Lásd, a fiúcska már legény, a ki bírja. Hogy ha te nagyobb lettél, téged még magasabbra viszlek, olyan magasra, hogy beleláthatsz a földi mennyországba . . .

Csókolom, czirógam, de két barna nagy szeméből két akkora könnycsepp gördül, hogy az én orczám is nedves lesz tőlük. Majdnem elhiszem, hogy jómagam könnye, annyira sajnálom, hogy nem teljesíthetem e melegszívű kis teremtésnek első nagy vágyakozását.

Nem szabad ingadozni, búcsúzunk és megyünk.

Lopva nézek vissza és látom, milyen szomorúan ballag vissza a gyerek szobája felé. Utána nézünk. Eltűnik, a nélkül, hogy hátrafordulna. Egyszerre újra megjelenik, lelkendezve, valamit rejteget vágyakozó, bánkódó kis kebelében.

Megállunk a hegyi ösvény első fordulóján és visszakiáltunk a nagy ház előtt mozdulatlanul álló picziny tündéralakra.

Nincsenek már nagy könnyei. Keményen ural-

codik magán. Talán már mosolyog is. Keresgeti legnyájasabb arczocskáját, bár hangja még fátyolozott . . .

— Mi az, picziny hugocska!?

— Semmi, semmi! Ha már én nem mehetek, legalább integetni szeretnék, a míg el nem tűntök az erdőben. Szabad? Csak a pi-ros ken-dő-vel integetni kicsit . . . a pi-ros ken-dő-vel . . .

Alig bírtam tovább menni, annyira visszahúzott az a dadogva mondott „pi-ros ken-dő” . . .

Még sokáig láttuk a mélyben azt az apró lengedező pirosságot, mely nekünk a szeretet és jószág netovábbját jelentette.

Sokszor látom magam előtt azt a piros kendőt, — az ő legféltettebb kincsét. Én hoztam neki valahonnan messze útról, a Berner Oberlandból. Tulipiros a szegélye és apró tehenek vannak ráfestve.

. . . És azzal integetett nekünk bánatában, az ő nagy lemondásában; felénk árasztotta az ő iczipiczi, hős női szíve egész szeretetét ezzel a piros kendővel . . .

Kicsiny a történet, de igaz nagyságot ért belőle a férfiú szíve. Az a piros kendőcske a legszebb önfeláldozás, a legkedvesebb asszonyi jószág, az önzetlen lemondás apró, de teljes szimbóluma volt.

Kicsiny leányaim! Hányszor, de hányszor nem fogjátok követhetni utain a férfiút, kinek szíveket adtátok birodalmul, talizmánul, édes menedékül. Elmegy tőletek meredek utakon, kemény utakon; elmegy mellettetek, hidegen, bár szíve vérzik bele, hidegen, mert nem szabad megállnia. És ti nem mehettek vele vagy utána, mert a lemondás asszonyi sors. Integessetek neki a piros kendővel, mely eltakarja a lemondást. Integessetek a piros kendővel, mely letörli, elrejtí a ti könnyeteket, — hogy ő, a férfiú menjen előre és szabadon, de viszanézzen mindig arra a kis „piros kendőre“, a jelre, melyhez mindenkor vissza *kell* térnie. A lemondás, melyet a női lélek önzetlenül és szépen bír megcselekedni, a legerősebb kötelék. Az visszahív és visszahoz, mint minket a te kis piros kendőd!

Mindent, mindent le kell szednem.

Július.

Mélységes kék levegő! Te vagy a világnak nemes, tiszta lelke. Napfényes, remegő, illatos kékség, te adsz életet minden lénynek és értéket minden életnek. Nosztalgiával epedek utánad, derengő nagy hegyek szeplőtelen, szűzies levegője!

Egyszer volt . . .

Milyen fájdalmas, borzasztó szó ez a „volt“ . . . Ebben a pár betűben az élet minden emlékezésének és vágyakozásának keserve szorult össze.

Igen, még a *nagy* háború előtt *volt*.

Együtt ballagtunk Tre Crociból Misurina felé. Elül az ő karcsú alakja, mellette az ő két iczipiczi mása. Mögöttük én, a szilaj kis fiúval, kinek mohó szemei valósággal két kis csillogó utat nyitottak a tájék dicső szépségeinek a bimbójából fakadó édes lélekhez.

A hol én hosszú húsz év előtt kezdtem a gyönyörködést, ott folytatja lelkesedve az én kis

nemzedékem. Ez a legédesebb érzések egyike. Az igazságok és szépségek közössége a szülők és gyermekeik között.

Megállotunk ott, hol a Rudavoi patakja sziklatömbök, rózsaszín csíkokkal fecskendezett márványszilánkok között zuhog le a Cristallo és a Piz Popena hófoltos omladékairól, melyek a kék égről a domborodó sziklapartokra örvényszerűen csapódnak fel, mint a megdermedt szürke hullámok.

Július eleje volt, a nagy hegyek *tavasának* telje, mikor a vörös aranyként izzó sziklák levetik az áttört, ezüstös hóbrokátot, hogy a napsugár csókolja büszke homlokukat, hogy a teremtő erő rózsaszínű Silene gyöngéd kelyheivel övezze körül egetkérő alakjukat.

Az útmenti fényes túleveles közül minden főtörzsön átkéklük az alpesi clematis, a havasok fel-futó venyigéje. Gyöngédkék szirmait a nap felé fordítja, fehér-sárga kis öblét fürösztí a fényben. A nedves réten a keskenylevelű gyapotfű (*eriphorum*) már feltette bársonyos kis fehér parókáját; ringatózva integet a virágzó alpesi lóherék és a havasi vadrózsák bájos társasága felé. Ezekkel a puha fehér apródokkal versenyeznek a hegyi réteknek a fűszálak közt bujkáló apró négei, a sötét nigrítellák, kik vanília illatukkal má-

morítják magukhoz a vándorló, könnyelmű pilangókat.

De minden virág között e hegyi tavaszon a trollius uralkodik. E sárga kis gömbök karcsú száraikon százezrével ringanak, tülemelkedve a többi virágokon. A szemet kápráztatják, a mint a smaragdos pázsit felett harmatosan úsznak a verőfényben, a csillámló levegőben.

A távoli hegyoldalakon pirkadnak az alpesi rózsák törpe őserdei és a fiatalság rózsaszínű ünneplőjébe öltöztetik az ezeréves agg sziklákat. És még azt meri mondani valaki, hogy a kőnek nincsen szíve! A kőnek, mely önzetlenül ennyi szépet nyújt felénk.

Milyen jókedvű a természet ott, hol nem igen jár ember!

A Monti Marmarole aczélfényű fátyol mögött szunnyadoznak; mintha valami alvó élet költözött volna ezekbe a sziklás, havas tömegekbe, — mintha mozdulatlanságuk édes álomnak látszanék, melyből kiérezzük, milyen jól esik a föld porából kiemelkedett óriásoknak a tavaszi napfény.

A Sorapis jéggel zománczozott szirtéle felől kiterjesztett szárnyakkal vitorlázik egy sas a nap felé. Halkan, egyetlen folyamatos hullámban reszket át valahonnan a távolodó hegyi gulyák kolompja. A ritkán álló szálfenyők között arany-

kévében ömlenek át a napsugarak, melyekből hingtázva szívja rövid örömeit egy-egy tova szállongó fehér lepke.

Boldog voltam. Nem volt semmi gondolatom, csak egyetlen akaratom: beleolvadni teljesen ebbe a nagy egészbe, melynek ma egyedüli célja és rendeltetése *örülni, gyönyörködni*.

Nem, én Uram, gyermekmese, hogy kiúztél bennünket a paradicsomból, — minden vétkünk meg vagyon bocsátva, mert még ma is a Te édenkertedben vagyunk!

Ezt éreztem, mikor hozzámszaladt az én kis Dudi leányom és pihegve sóhajt nagyokat.

— Mi az, kis angyalom?

— Api, rettenetes sok dolgom van, mert még *ma* mindent, mindent le kell szednem!

És rámutat a millió és millió virágra, mely sárgul a fenyők alatt, kékellik a távoli réteken, pirkad a sziklaszálak tövében.

Istenem, hogyha évekig szedné, akkor is egy nemzedéknek való maradna még, ha ugyanis a virág el nem hervadna . . .

— Elég lesz, fiam, két marékra való!

— Nem, apám, úgymond a gyermek, — *mindent, mindent* le kell szednem, mert hát hogy ha holnapra elhervad vagy eltíporja valaki.

Szedtek és vittek annyit, a mennyit bírtak, abból, a mit isten adott.

Pár nap mulva az egész földön megkondult a vészharang. A virág legfeljebb bokkrétának kellett csillogó szuronyra, vagy Istenhozzádnak magános fakeresztre...

Eltaposták az én kis leányom alpesi rózsáit, a sok ezer himbálódzó sárga virággömböcskét, a nigritellák vaniliás fejecskéit, — letaposták úgy, a hogyan eltapostak minden jót és nemeset, a mi az ember életében és lelkében volt.

Miért is kellett útunkba eső virágot ott hagynunk!

Kis leányom, igazságod volt. Soha ez életben nem fogom többé neked mondani, hogy „elég lesz“; — a hol szépet és jót látsz, gyermekem, kövesd szívedet; azt a sugallatot: „mindent, mindent le kell szednem!“ Csak az a tiéd, a mit leszakasztasz; a miért holnap akarsz visszatérni, azt már hervadva vagy eltaposva találod; szedd hát ma az élet szépségeit két teli marékkal!

A rosszkedvű orgonabokor.

Augusztus.

Szelenczevirágzás idején volt.

A pompás orgonabokrok egypár rövid órára elhitették velem, hogy rajtunk kívül nincs a világon senki és semmi, — csak mi vagyunk: mi és az orgonavirágok. Az ilyesféle képzelődés a legédesebb boldogság.

A nyíló bokrok sorfalat állottak az útmentén, mint az ünneplőbe öltözött fiatal leányok. A halvány-lila ruhások mögül egy hófehér ruhás hajolt előre, — a fehérruhás mögül egy rózsaszín-lila, azután megint egy másik, — mint a kíváncsi fiatal leányok, kik várják, jön-e már az, kit ünnepelni fognak.

A gyerekek apró kezei vágyakozva nyultak a szépséges élet üde csodái felé. De nem téptek. Mintha ti gyönyörű orgonavirágok, napszülötte reménységek, életre ébresztett ifjúságok, nagyon is szépek volnátok nekünk, hogy még csak meg is érintsünk . . . Igen, itt a bodros bárányfelhők-

kel befüggönyözött ég alatt, egymás szomszédságában nagyon is szépek voltak ahhoz, hogy haza is vihessünk belőletek . . .

Juczi nagyokat ugrándozott, hogy piczi ujjai-
val legalább megérinthessen egy-egy tömött kis
virágpírámist. Kövér kis markával — mint ő
szokta, „megfogta“ az illatot és közelebb hozta
arczához. Mosolyogva kiáltott minden bokorra:

— De jók vagytok, hogy ennyi szépséggel vár-
tatok bennünket.

Szép volt, tehát elmúlt.

— — — — —
Augusztus vége felé Juczi egyszer újra kiadta
a jelszót: „Arra menjünk, api, hol májusban jár-
tunk. Menjünk az orgonabokrok között vezető
útra“.

És mentünk arra.

A szelenczevirágnak nyoma sincs. Elnyűtt és
fáradt a vidék arculata. A bokrok csüggedtek,
tikkadtak. A perzselő nyár tüzétől titkos fájdalom-
mában minden levél összegöngyölődött és az arra
futkosó szellő szívtelenül pergeti le a száradó
lombot. Pajkos fiú ez az őszi szellő; előszalad lá-
tatlan rejtekhelyéről, hogy időnként megbosz-
szantsa a védtelen leánykákat, a mi orgonabok-
rainkat.

Juczi siet előre. Magasba nyujtja filigrán nyakát. Térdére támaszkodik mindkét kezével és úgy kukucskál a bokrok közé.

— Apám, mi máshová értünk, mint a hova menni akartunk.

— Dehogy, kicsi leányom. A szelenczebokrokhoz akartál vezetni, — itt vagyunk közöttük.

— Api, én nem hiszem, hogy ott vagyunk, mert itt nincs egyetlenegy orgonabokor sem!

— Nézz körül, — körülötte minden cserje orgonabokor.

— Igazán? — Akkor ma ezeknek az orgonabokroknak nagyon *rossz kedvük* van...

Lehorgasztott fejcskével jön vissza hozzám és ismételgeti: nagyon rossz kedvük van. Eldugták gyönyörű virágaikat. Nagyon rossz kedvük van.

Édes gyerek, sokszor fogsz te így csalódnai az emberek között is. A kit ma látsz, az holnap már nem ugyanaz, a kinek őt ma láttad. Holnapra talán már elvirágzott lelkében valami. Talán levetette ünneplőjét és a mi benne jó volt és pompás volt, holnap talán tikkadtan hull porba előtted. A kit ma megszeretted arcának hamváért, szemének fényéért, ajkának szaváért, szíve melegéért, holnap talán már szárnyaszegett szegénységben lép eléd, mert minden új találkozás kez-

dődő kiábrándulás. Bizony, az orgonabokrok „rosszkezdvűek“ is lehetnek . . .

Csak ne feledd, gyerek, hogy ez az augusztusi elperzselődés is csak csalódás. Eljövünk mi új tavaszodással és minden bokor újra nyílni fog, száz lilás szirmokat, százezer ünneplő bokré-tákat . . .

Ebből tanuld meg, kicsi derűs lélek, hogy ott van a jövőendő szépség és illat varázsa ezekben a tikkadt, poros bokrokban is. Tanuld meg, hogy nem szabad levetned sohasem ünneplő ruhádat. Mosolyogj a világba leányelke egész istenadta szépségével, — és ha érzed, hogy egy napon ar-czod pírja haloványabb, hogy egy-egy vonásod feszültebb, ne engedd, — csak azért se engedd, hogy azok, kik tegnap találkoztak veled, ma már rád ne ismerjenek egészen, — mint a hogy va-laha te nem ismerted meg az orgonabokrokat.

Ne felejtsd, hogy szíved mélységében ott a vi-rágzás őserije, mely új tavaszra pompásan ki-nyílni fog. A mit elragad az idő és elrabol az élet az ifjúságból, azt pótolod női szíved mélységes szépségével, asszonyi okosságod remekművű zo-mánczával, — és akkor sohasem fognak „rossz-kezdvű orgonabokornak“ nézni.

A bűn.

Semmering. Augusztus.

Sehogy sem akarunk aludni menni.

A kis fiú zsörtölődik a természettel, hogy miért is olyan kapzsi, miért viszi el magának adóban az élet felét! Becsukja fáradt szempilláinkat, bizonyára azért, hogy ne lássuk az alatt, mit tervez és művel esthomálytól hajnalhasadásig.

Titokban magam is osztom az én kis barátom véleményét. Mikor olyan igen-igen szép ez az este!

A távoli havas hegytetőre rózsaszirmokat hullatott a búcsúzó napfény, mert feledehetetlenné akarta tenni elmulását. A mi tiszta, fényes és meleg, csak szép emléket hagyhat maga után. Az egyre mélyedő égen lassan be-bepillantanak a csillagok; kezdetben félénken kémlelgetik, valóban elment-e már a legszebbik, a legjobb, a leghatalmasabbik, a mi napunk. Az apró csillagok némán kérdezgetik pislogó sugaraikkal: sza-

bad-e már nekünk is előbújunk csillámló köntösünkben?

A sziklaterrasz alatt fenyvesek egymásba olvadó hullámai reszketnek, mint sötétzöld tengerfenék moszatai. Egy madárpár szerelmesen, halk melegséggel mond egymásnak jóéjszakát. Nem tudom merre vannak, csak hallom és szeretem őket.

Néhol a hegyoldalakon világosság. Emberlakta helyek. Gyönyörű illúzió, hogy onnan, hol ember van, fény áramlik. Nappal ugyan nagy ritkaság, hogy az ember *fényt* árasztson maga körül.

A szirtek mélyéből kései vonat dübörög vörös lámpáival. Az a két vörös szem az emberiség testvériségének hirdetője. Azokkal keresik egymást az emberek mérhetetlen távolságokban, hogy egymásnak elhordják közös kincseiket.

Ma nagyon sokáig nézegetjük mindezt a sok néznivalót, mert búcsúzunk a vidéktől.

A gyerekek legnehezebben válnak a fiatal szarvastól, mely a hajlékunkkal szomszédos sziklán lakik, kerítés mögé zárva. Minden reggel első útjuk a „Hansi“-hoz vezetett, hogy beadják neki a legillatosabb reggelit. Alkonyattal, mikor a délczeg állat a fenyvesek csöndjébe vágyakozik és nyugtalanul futkos a szűk kerítés mögött, a kis fiú órákig áll a léczek előtt, belenéz a büszke rab

fekete szemecskéibe és mesél neki valami igen szépet hajnalcsókolta hegyormokról, alpesi rózsákkal ékes szakadékokról, zuhogó erdei patakokról.

Pár lépésnyire mögötte Dudi áhítattal hallgatja kis bátyja édes beszédét, melyre a szarvas megértéssel figyel. Hiszen igaz jó barátok lettek, a vadon szülötte és az én özike-fiam.

Ma este én is megsimogatom Hansit, mert holnap este nem látjuk többé. Ilyenkor már messze járunk. Meglepetve látom, hogy valaki meglátotta a kerítést és igyekezett akkora rést feszíteni, hogy a szarvas erős szökelléssel kitörhessen.

Sietve összetákolom és csak annyit mondok: Hansi velünk egyszerre fejezte volna be tartózkodását. Mi holnap leszállunk a rónaságra, ő pedig valakinek kegyelméből virradatkor feliramodott volna az erdők belsejébe. Vajjon ki tehetete?!

A gyerekek mélységesen hallgatnak. A kis fiú most sem bír megválni fürge barátjától és mikor felmegyünk szobánkba, ő még egyszer visszaoson és ablakomból hallom remegő hangocskáját:

— Isten veled, isten veled . . .

Addig a kis Dudi görnyedve ül ágyában és nyugtalankodik. Arczocskája ég, ajkai reszketnek.

Hát itt mi történt?

— Kis leányom, mi baj van? Sajnálod, hogy Hansi majdnem megszökött volna?

— Igen, api, — nem, api.

Különös felelet. Te talán tudod, hogy ki lazította meg a korlátot?

Az apró teremtés még jobban összeroskad és tenyerébe temeti orcáját.

— Kicsikém, te tudsz valamit. Mondd meg őszintén, nem fogok haragudni.

— Igazán nem? Hát — az én — kis bátyám — akarta a nagy *bűnt* elkövetni . . .

— Hogy-hogy?

— Ő próbálta szétszedni a kerítést, hogy a Hansi — a Hansi legyen újra szabad és meheszen az erdőbe, a hova való . . .

— És te láttad, ott voltál, nem szóltál ez ellen semmit? Hogy ilyet nem szabad tenni?

— Ott voltam. — Csönd. — Nem szóltam semmit. — Csönd. — Segítettem neki.

Az első nagy könnycsepp már keresi medrét a bársonyos kerek arcocskán.

Elmosolyodom ezen a nagy összeesküvésen. A lelkük üdvössége volt a fogoly szarvas és titokban mégis meg akarták szöktetni!

Mikor a kicsi leány látja mosolyomat, felderül arcza és rám néz kérdő nagy szemével.

— Apám, te igazán nem haragszol?

— Dehogy, kis összeesküvők!

— Api, nagyon különös volt az. Mikor bátyika kezdte lazítani a kerítést, én tudtam, hogy ő *bűnt* követ el, igen nagy bűnt. De azért *ez* nekem mégis tetszett, — és én akkor nagyon *szerettem* őt, — úgy éreztem, segítenem kell neki . . .

— Hát hogyne, én kicsikém. Neked tetszett, mert az apró férfi tettében volt valami elszánt, férfias, — nemes, habár nem is lett volna szabad ezt tennie. Elszántságára az igazi szeretet vitte. Visszaadni az erdei rabnak ősi szabadságát! — Erre a „bűnre“ csak a nagy szeretet képes.

Női szíved ezt megsúgta neked. Sohase ítéld el azt a „bűnt“, mely mélységes szeretetből sarjadzott. Ezer és ezer embert fogsz látni, ki világért el nem követne bátor tettet, melyért felelni kell, mert nem „szabad“. Ezeket nem érdemes észrevenni, bár kötelességüket hűségesen teljesítik. Ők nem mertek soha semmit.

Az, a mit ma „bűnnek“ neveztl, sokszor a férfiú önfeláldozó bátorsága, melynek forrása a legemberibb szeretet, az igazságérzet, megadni mindennek azt, a mi az örök törvény szerint megilleti. Ha ily „bűnt“ látsz, légy a vétkezőnek hűséges osztályosa. Ez igaz és szép női szerep.

Ősz hajszálak.

Szeptember.

Valami megviselt; le kellett dőlnöm a kerevetre, mert forgott vélem az egész világ. Még ezt a gyöngélkedést is élveztem, — hiszen végre valahára *igazi* úrrá tett! Nagy dolog az, hogy ha kiüzenhetem: ma nem állok szóba senkivel, akár gyalog, akár üveghintón jön is hozzám, mert én ma úr vagyok, nagy úr. Vendégem van, a ki mindenkihez egyforma leereszkedéssel látogat el: megérkezett hozzám a betegség.

Én még *est* is élvezem; élvezem azért, mert egyszer önmagamnak élhetek.

A kis család leírhatatlan gyöngédsége és odaadó szeretete még a fájdalomból is gyönyörűséget varázsol. Egy húsz év előtt olvasott jó könyv, melyet a nyoszolyára nyújtózkodva betűzgetek minden harmadik negyedik lapon, kékes álmokba ringat, melyekből testet öltve bukkannak föl fiatal évek szépséges ideáljai, előrehajtó reménységei, a tejúton járó vágyakozásai . . .

A köznapok hajszája után jól esik hátranézni a megtett útakra és hogy ha az élet delén a becsületes munka fáradtsága magasság, akkor jól esik e magaslatról lenézni oda, honnan de profundis, de fiatal, bolondos fejfel útnak indultam.

... Kis párom annyi meghatottsággal és há-lával néz reám, hogy minden gondolatomat és apró kívánságomat megfejtse, — mintha csupa hőstettet követtem volna el érette. Annyi puha aggódással dédelget, hogy kezdek meleg részvétet érezni önmagam iránt. Annyi szívjósággal simogat tekintetével, hogy forró homlokomon érezem balzsamos pillantásait, mint a csodaszer rádiumsugarát.

A kicsinyek is rettenetesen sajnálnak. A fiúcska lábujjhegyen jár és félrehajtja szöske kis fejét; ez nála a részvét és szelídség jele.

A jámbor kis Dudi anyja mozdulatait lesi, hogy ő is épen úgy hozhassa, tehesse, szolgálja nekem, a mit a szeretet kieszelhet.

A picziny Juczi a zsámolyra kuporodik és hajamat simogatja. Először csupa lágy szeretetből, később már játszi szórakozásból. Hajfürteimet bolygatja és mesél: „ez a sűrű erdő; benne járkál Juczika, — és nem is fél e nagy erdőben, kitalál belőle“ ...

Egyszerre felkiált:

— Api, neked *ezelőtt* csak sötétbarna hajad volt!

— Igen, kis angyalom.

— Api, most már van ám hófehér hajszálad is.

— Van bizony.

— Api, hogyan válhatott fehérré, a mi barna volt?

— Nos, ezt nehéz lesz megmagyaráznom annak a selymes, okos fejecskének, mert a fakadó rózsabimbónak nem szabad megtudnia, hogy vagyon hervadás is. Annak, a ki fölfelé száll a nap-sugárban, nem szabad sejtenie, hogy lefelé menet árnyékban didergünk.

— Úgy-e, Juczikám, láttad, a nyári verőfényben, a langyos szellő lehelletében milyen szép a rétek minden fűszála? Puha a pázsit, mint a met-szet bársony; zöld a gyöp, hogy üdén fürdik rajta az ember szeme. Eltűnik a nyári nap, lehül az alkonyat, megcsipeget mindent az októberi éjszaka dere és egyszerre fakó, sárga, száraz minden fűszál. Hát épen így van ez api hajával is.

Juczi hallgat; hallgat, nem csak kis rózsalevél-füleivel, hanem nedvesen csillogó két szemével és édes kis szájával is . . .

Szó nélkül simogat gömbölyű kis kezeivel és addig érzem fürteim közt alig érintő meleg ujjait, míg egybefolyik előttem minden. A szoba

arabeszkos mennyezete derűs, kék égboltozat lesz. A falon a rámából kilépnek a havas nagy hegyek és igaziakká növekednek. Az asztalon álló vázában a fenyőgaly a melléje tűzött virágszállal együtt illatpárás erdővé ringatózik — és én *magamat* látom, délczegen, fiatalon, jókedvűen; — látom magamat szaladni, szaladni kitárt karokkal azok felé, a kiket szeretek és azok felé, a mikért valaha lelkesedtem. Istenem, de szép is ez az álom, melyet az áldott gyerekkéz hintett lázas fejemre . . . .

Csakhamar ébredezni kezdek, mert erős fény árad rám és forró lehelletet érzek.

Észlelgetek. Látom, hogy az ablakon a függöny úgy szét van húzva, hogy a déli nap épen rám hullathassa minden sugarát. Érezem, hogy Juczi egész erővel melengeti lehelletével napsütötte hajamat.

— Mit művelsz, tündérke?

— Api, én *tavaszt* csinállok most, mert nem akarom, hogy ősz hajszálaid legyenek.

. . . Igen, Juczi tavaszt csinált. Ő húzta szét a függönyt, hogy hajamra süssön a nap és ő pótolja meleg lehelletével a nap melegét, mert azt hiszi, hogy a fehér hajszálak is olyanok, mint az őszi gyöp elfakult füvei, melyek napmelegre, napfényre újra kizöldelnek . . . Talán az én

őszülő fejem is megbarnul újra a napsugárban,
az ő forró lehellete melegében . . .

Megható gondolat és szép. A gyermek hite a megújulásban, a gyermek küzdelme minden elmulás ellen. És megvan benne az igazság is, mert Juczi mégis *tavaszt csinált!*

Míg nap süt reám és míg gyerek melengeti deresedő fürteimet, tavasz, örökös tavasz, tündérszép fiatalság van a fehér hajszálak alatt . . .

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

A kődarab.

Október.

Odakünt már homályosodik. Csak a kövezet csillog; bepermetezte az első őszi eső. Egy-kettőre csöndes az utca, csupán egy-egy elkésett szüreti szekér robot haza hangos csörömpöléssel.

Vasárnap van. A vasárnap fogalmához tartozik, hogy olyasvalamiben legyen részünk, a mihez köznapon nem jutunk. Ha más nem akad, azt kívánják a gyerekek, hogy valami szekrényt nyissunk ki. Ott biztos vannak rejtett kincsek, melyeket köznapokon még a szemekkel sem szabad simogatni.

A gyerekek körülülnek a csecsebecsék és elrakott emlékek szekrényét. Mindenben gyönyörködnek, mintha most metszenék a karácsonyfáról. Végignézik saját képeiket „rég jó időkből“. Mindig a másik mondja a magyarázatot. „Itt tanul járni a Juczika“ — „itt szedi az első virágot a kis Dudi“ — „itt játszik bújócskát a bátyika“. Csak egyet ismétel együtt az egész kar: „igazán igen helyesek voltunk“ . . .

Én istenem! Miért is repül az idő gyorsabban a fecskemadárnál?! Hogy az ilyen apróságoknak is, kiknek csak a jelent volna szabad ismerniök, már vannak emlékeik!

Sorra kerül mindenféle. Apró semmiségek, melyeket messze idegenből hoztam haza. Semmiségek — és mégis minden darabban bűvös erő lakozik. Hogyha azt a tarka csigát fülünkhöz szorítjuk, kimormol belőle az Adria égszínkép hullámainak zúgása. Hogy ha azt a hegyi kristályt a lámpa felé tartjuk, az esti pírt látjuk az Aiguille-ök ormain. Ha megrázzuk a kis wallisi kolompot, érezzük a havasi legelők ifjúságunkat marasztaló, lelkünket mámorító zamatját.

A kis Dudi addig-addig gyönyörködik és csi-csereg, míg egyszerre elfordul, elhallgat és valamit szívére szorít.

Vajjon mi tetszett meg neki annyira?

Otromba kis márványcsésze, egyszerű kődarab, melyből kontár kezek akartak valamit formálni. Meghatva nézem én is ezt a szerény kődarabot és látom, hogy benne most egy kicsi könnycsepp fénylik. Ez bizony a kis Dudi nagy barna szemeiből hullott a márványcsészébe . . . .

És miért, miért ez a könny, melyhez oly szívesen sírnám önmagam a másodikat?

. . . Oh ez a kis szegényes kődarab!

Fönt feküdt ez a kő a karcsú Piz Popena ormán. Homlokán viselte a tömérdék magas sziklaszál és ezer, talán tízezer esztendőig ezt a kődarabot festette elsőnek rózsaszínre a hajnal, varázsolta nap-nap után vörös aranynya a napnyugatot utolsó mosolya.

Azután ráczikkázott a villám és leszórta a mélységekbe. Vagy talán a sziklákat repesztő titkos kis mesteremberek örölték le a büszke oromról, tavaszi olvadással az apró hópolyhek?

A gyerekek találták a Ruffredo jeges zuhata mellett és újjongva hozták haza Tre Crociba. Örültek neki, mint az aranyásó az első aranyszemnek, mert e kő más volt, mint a többi, simább, mint azok a derengő szirtek a rododendronok illatos ölében.

Bárcsak akadna a magasból leszórt nemes lelkeknek is olyan gazdájuk, mint ezek a puha gyerekek!

A kis Dudi találgatta is, hogy bizonyára alpesi rózsaszínű hullott e köre, azért maradt ez olyan rózsaszínű.

Hogy ha ezer évig élnék is, mint a költő palmyrai mestere, nem felejténém el azokat a napokat. Mert azok voltak az emberi méltóság és a szeretet *utolsó* napjai . . .

A nagy hegyekről ezüstös lehellet szállt a napfényes magasságok felé. A fenyvesek csöndje, a déli rétek mozdulatlan hímes pompája áhítatot árasztott, mintha minden fűszál, minden virág imádkoznék. A természetimádók, kik a világ négy tájékáról érkeztek a derengő hegyek országába, derüsen köszöntötték egymást, mintha távol a városok, köznapok, érdekek lármájától megértették volna, hogy az Úr mindent szépnek és jónak alkotott és csak a szeretet törvénye az egyedüli igazság.

... És ebbe a napsugaras gyönyörűségbe, ebbe a szeplőtelen harmóniába harsant bele a vészharang: tűz van!

Tűz van. Az egész világ ég, minden ember felgyújtotta a szomszédját. Meneküljetez haza.

Mikor e hír kivette a szívemet, mikor e hír elmémben eddig soha nem ismert kétségeket támasztott, elém állottak a mit sem sejtő kis ártatlanok, hozták a Ruffreddo habjában fürösztött vörös márványkövet és esdekeltek:

— Api, faragj belőle szép emléket...

És én hozzáfogtam, mintha ez volna a legfontosabb abban a nagy pillanatban...

Csodálatos a lélek szeszélye, hogy néha a legizgalmasabb, legkeserűbb, leghatalmasabb meg-

rázkódtatás közepette jól esik valami igen jelentéktelennel foglalkozni.

Ezért ne ítéljen el engem senki!

Én akkor *kapaszkodtam* abba a kis kődarabba és belefaragtam azt az ezerféle fájdalmat és aggodalmat, mely azon az első napon megsebezte a lelkeket.

A későbbi csatatér egy kis kövéből a világháború első napján készült ez a kis márványcsésze.

És jól mondtam, hogy az igazi emlékekben bűvös erő lakozik. Az én kicsi leányom kezébe vette — és megérezte legott azt a tenger bánatot, mely ebből a kis kődarabból áradt. Hisz egy könnyet hullatott beléje . . .

Gyermekem, ne szégyeld, ha van mit siratnod. Én örülök e könnyednek, mert azt jelenti, hogy lesznek életedben szépségek, lesznek emlékek, lesznek ily kis kődarabok, melyekért könnyeket hullatsz. Csak az a boldog, kinek van mit siratnia, ki tud bánkódni azért, a mi elmúlt, a mi szép volt. Kinek van mit siratnia, az *élt* és boldog csak az lehetett életében, a ki *élt*. *Élj*, gyermekem, még ha könnyezni is fogsz a multakért.

Megállott az óra.

Október.

A hányszor órára kell néznem, mindig valami keserű érzéssel teszem.

Vagy azért nézem az órát, mert sajnálom a tovaröppenő időt, — és azért féltékenyen találgatom, hogy mennyi jussom van még a kedves, boldog pillanathoz, mielőtt visszatérek a köznapi szürkeségbe. Ez azért szomorú, mert előre bánt a közelgő lemondás.

Vagy azért számítom a futó perczekeket, mert szeretném tolni az óramutatót, hogy elmúljék, a mi épen bántja testemet vagy lelkemet. Ez meg azért jajkeserves, mert nincs szomorúbb dolog, mint a mikor az idő múlása megváltás.

Mikor *ő náluk* vagyok, mikor velük játszom, haragszom muzsikáló óránkra. Nem szeretem mélabús harangszavát, mert figyelmeztet a hívó kötelességre. Minden szelíd csendülése azt üti: munkába kell menned, dolgotat kell tenned! Én meg nem akarok elmenni tündérország szigetéről, mert gyerek vagyok közöttük, boldog gyerek.

Ma is *náluk* vagyok, csak rövid időre, mert

azután sok gond és munka vár rám. Az asztal tele van játékokkal és én aranyos jó kedvvel játszom. Jól érzem magamat ebben a miniatűr-világban.

Szeretettel rakom ide s tova ezt a sok kedves holmit, én, az öreg Gulliver, — és a kicsinyek tapsolnak minden ötletemnek, mert gyönyörűségükben életet kapnak ezek az apró játékok.

Úgy érzem, hogy szent dolgok ezek a játékok, — bizony szent és értékes dolgok, a milyenekre az életben a későbbi mesgyéken soha többé nem akadunk.

Minden darab annyi örömet szerzett valamikor, a megnyit később Dárius kincsével sem lehet megváltani . . . Ezt a babát maga a kis Jézus érintette meg fehér ujjáival, — a ruháját a magas mennyországban pufók kis angyalok szőtték; — azokat az apró állatokat még a jó öreg Miklós rakta az ablakba egyik jégvirágos estén; — ezek az apró edények valamely édes ünnepet, egy-egy áldást hozó születésnapot juttatnak eszünkbe; — az a képeskönyv, mely tündérországba vezet bennünket, az első, reszketeg öreg betűk sikerült megrajzolásának jutalma . . .

Nagy isten! Milyen jó itt köztetek lenni! Én nem akarok elmenni, — én nem akarom abba hagyni a boldogság legédesebb művészetét!

A kötelesség mégis rávesz, hogy az órára nézzek. Csodálatos — még mindig csak annyit jelez a mutató, mint a mikor letelepedtem közéték. Ijedt kiábrándulással látom, megállott az óra.

— Gyerekek, hiszen én elfeledtem az egész világot, — lekésem a munkámról. Szép pontosság ez.

El akarok rohanni, de ragyogó arczczal áll előm a Juczi:

— Nem fogsz lekésni. Apám, én megállítottam az órát, mert akkor *nem múlik* az idő, — és te köztünk maradhatsz örökre . . .

Először elkomolyodtam, mert megriasztott ezerféle mulasztásom. Azután elmosolyodtam, mert olyan igen jól esett az édes csíny, — és végezetül ott maradtam közöttük. Egyszerűen ismételtam magamban: akkor nem mulik az idő . . .

Hát nem is mulik, mert ilyen fiatal még sohasem voltam. Még saját gyermekkoromban sem, mikor egyedül, de olyan egyedül merengtem apró holmim között egy csöndes pusztai hajlékban.

Juczi leányom, te megoldottad a legnagyobb titkot, te megállítottad az időt! Ne felejtsd el ezt az édes mesterséget akkor sem, ha majd nagyra nőttél, mert a legnemesebb asszonyi hivatás: megállítani az időt anak, a kit szeretsz.

Mamácska, neved!

November.

Újra lehullott a falevél.

Az élet jégverése valami reményünket is porba hullajtotta. Gond nehezedett reánk, szürkén, ólmosan, hogy úgy állottunk egymás mellett, mint lent ablakunk alatt az őszi délután könnyező ködében a lombjavesztett két fa.

Mi öregek e gondról nem beszéltünk egymással sem, annál kevésbé a kicsikék előtt. De szemünkben ott volt a felhő. És a szem az emberi lélek égboltozatja. Hogy ha a léleknek ez a csodálatos két csillaga derűs, hát körülöttünk is minden aranyos verőfény. Ha bánatos ez a két kicsi égbolt, a környezet is csak novemberi szürkéséget lát.

Az asszony rám nézett, a mint ott álldogáltunk egymás mellett az ablaknál és néztük lent a két lombja-bánó fácskát, mely egymás mellett egy talajba vert gyökeret, s melyet *élve* egymás mellől elvinni nem lehet. Komolyak maradtunk.

Mosoly nélkül váltottunk egymással egyetlenegy pillantást. És e pillantásban benne vagyon vaskos bibliák minden vigasza, — fehér kötetek minden imádsága, aranyveretű költészet szavának minden erőssége. Az, a mi legtöbb erőt ad: hogy két teremtés szóbeszéd nélkül egyetért, egyet érez és egyet akar.

A kis Dudi a szőnyegen ült fehér szekrénykéje előtt. Legdrágább kincsét, az ő édes-kedves Olgáját, a parádés szöszeke babát szorongatta ölében és öltöztette törpe csipkékbe, melyeket minap maga mosogatott neki. És mesélt a szunnyadó szemű Olgának csodás fehér lakodalomról, melyhez czukorral aggatott, lángoló, tarka gyertyákkal rakott karácsonyfaerdőn át vezet az út, — melyhez négy hófehér őzike húzza az ékes üveg-hintót . . .

Azt hittük, ő nem lát bennünket és nem is „hallja“ e bánatos pillantást. Egyszerre felkerekedik, édesanyja ölébe kapaszkodik. Két kis karját köréje fonja szorosabban, mint máskor, és esdő hangon susogja:

— Mamácska, nevedd!

. . . És ő nevetett; a kicsi leányka szemében az első mosolyra megjelent a könny, az öröm könnye.

Igazad volt, én kicsi leányom. A mamácská-

nak nevetnie *kell*. Mert ha ő nem nevet, — isten tudja, — mi vagyunk a legszomorúbbak. Mintha a napsugarakat levették volna az égről . . .

Igazad van, én apró gyermekem. Nekünk nem szabad soha bánatot mutatni előttek, hanem végig kell mosolyogva játszani a szeretet néha fájdalmasan édes nagy szerepét.

Ha valami bánt minket, el kell rejtenünk előttek, hogy a míg lehet, ne tudjátok meg, mi a búbánat; hiszen a ti első igaz keservetek nem is az a kék foltocska; mit ficzánkolva szereztetek, nem az a parányi repedés a rózsás arcú bábú homlokán, nem is az a dorgáló szavakba bújtatott áldás, mely iczipiczi kópéságaitokért osztályrészetek, — hanem a ti első igazi bánatokat az az ismeretlen fájdalom, mely a ti szüleitek arczáról surran felétek az ő nehéz és komoly perczekben. Ti nem sejtitek, miért bánatosak ők. Ti nem értitek, mi lehet a ti gondtalanságtok közepette az ő gondjuk, — csak egyszerűen nem bírjátok az ő szomorúságukat, mert lelketek napsugárra termett és nem csípős dérnek.

Igazatok van. Szüleitek emléke legyen csupa derű. A mamácska mosolygó szeme fényt fog vetni még késő, késő útaitokra is, mert e két szép mosolygó szemből a ti lelketekbe oly kiapadhatatlan fényár megy át, hogy ebből még akkor is

élhettek, akkor is teremthettek napsugarat magatoknak, mikor hosszú nagy esztendők után igenis sok árnyék lesz körülöttetek.

Hogy ha akár mi fáj is, akár hogy fáj is, előtetek én kicsi népem az igazi szeretet nagy törvényei szerint csak mosolyogni fogunk, mert ennek így kell és csak így szabad lenni.

Köszönöm, kicsi Dudi, hogy erre tanítottál.

Bizony, öreg legény vagyok már, de az ő szemében én se bírom a borút — tehát: „Mamácska, ne vess!”

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

Enyelgés.

November.

Születésem napját ülöm. Ma nem dolgozunk.

Milyen nagy szó ez: ma nem dolgozunk! De nem ám, reggeltől estig nem. A rohanó időből egy napot megtartok magamnak, egy egész napot, melyen egyedül annak akarok örülni, hogy nékem is osztályrészemül jutott az *élet*. Az élet, ez a szépséges szép, édig reménykedő — szárnya-szegetten vergődő valami, mely csak azért a miénk, hogy tartalmát minél gazdagabb ékességekkel bezománczozva adjuk tovább valakinek, — a mi gyermekeinknek vagy embertársainknak. Mert nagy véték a világ ellen, hogy ha valaki életét egészen átviszi magával a nagy ismeretlenbe, hiszen csak *kölcsön* kapta és dús gyümölcsökkel együtt kellene tovább adnia.

Ma egész nap, reggeltől estig csak örülni akarok. Érdeemes. Hogy ha a nékem kimért egész emberöltő csupa keserűség volna is, érdeemes volt

az életet kapni, átélni és továbbadni, érdemes ezért az egyetlen szóért: *szeretni*.

A hogy mindezt melengetem lelkemben, mosolyogva lebírom a bánatos novemberi nap minden fontoskodását. Hiába nézeget be az ablakon köd-sapkás savanyú ábrázattal, ünneprontó szándékkal. Mi idebent ujjongunk, csak azért is, mert az enyém az élet, ez a végefogyhatatlanul szép élet.

Épen most szépítik nekem legjobban. Népvándorlás van az ölemben; a három apró ember ma zavartalanul hadakozik, hogy mentül több ölelést és czirogatást adjon cserébe. Ma lehet, mert ma győzött a lélek szabadsága; a munkát és a gondot, ezt a két szívós, ragaszkodó zsarnokot becsuktuk az íróasztal fiókjainak bastille-jába.

Az ölbeli nagy mozgalomban Juczi győzött; ő marad végül térdeimen. Puha, meleg kis tenyereit reszketve lapítja két orcámra; csikorgatva harapja össze egérfogacskáit és először belenevet lelkembe, aztán trillázva énekeli:

— Szeretsz?

— Nagyon!

— Igazán nagyon, de nagyon szeretsz?

— Hát *rettenetesen* szeretlek, kis bohó! Miért kell ezt annyira bizonyítanom?

— Mert én azt *nem tudom*.

— Micsoda? Hát nem érezed minden pillan-

tásomból, mely a legtisztább áldás, — nem érzed az ezer apró örömből, melyért hogy adhassam, egész nap töröm a fejemet?

Elkomolyodik. Nyitva marad piczi piros szája és nagyot gondolkodik.

— Igaz, de még sem érzem; én azt hiszem, mindennek így kellett lenni. De azt *tudom*, hogy én téged szeretlek.

Várom, mi lesz ebből!

— Api, az talán mindegy, hogy az embert szeretik-e vagy nem. Az a fődolog, hogy az ember maga szeressen, mert az az igazi édesség. Igen, api, én nem tudom még, hogy te és mások engem mennyire szerettek, — de hogy én végtelenül szeretlek téged és anyácskát, meg a bátyácskát és a kis Dudit, — azt én, én magam érzem és ezért ez a jobbik szeretet . . .

Két lebonthatatlan karral rabbá tettem kicsi lányomat. Éreztem szívemen pihegő kis lelkét; éreztem, hogy ma, születésem napján érdemes volt e tanulásért nem dolgozni, éreztem százszorosán, milyen szép és gazdag az élet!

Te, én csicsergő kis madaram, öntudatlan gyerekszszel elmondtad a szeretet legszebb meghatározását. Gazdagnak és boldognak kell lenned mindenkoron, mert mindig fogsz *adni* tudni abból, a mi kimeríthetetlen kicsi szívedben, és édes

lesz adnod belőle, mert nem nézed, kapsz-e és mit kapsz cserébe. És boldog nem az, a ki kap, hanem a ki ad, mert szíve súgja, oszd szét szeretetedet, hisz olyan jó szeretni . . . És ez a szeretet olyan, mint a pusztában a bibliai kenyérmorzsa, minél többek között osztod ki, annál több lesz és marad neked is sok-sok belőle, mi annál édesebb . . .

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

Örülni, örülni, jaj de jó!

Deczember.

Micsoda isteni jóság, mekkora áldott bölcsesség, mennyi mélységes költészet nyilvánul meg abban, hogy akkor, midőn a napok legrövidebbek és legsötétebbek, mikor fű, fa, virág dermedten alszik a fagy alatt, esztendőről esztendőre a lelkeknek felvirrad a betlehemi csillag és léssen világosság és melegség a koldus szegénységben is, mert majd kétezer éve eljőve egy gyermek, megváltani a régesrég elment és a még eljövő embereket.

Legyen szent való történelem vagy jámbor hit ékes regéje mindaz, hogyan és miként volt, e gyermek eljövetele a legszebb történet, a legtermőbb áldás volt, mert megváltotta a szíveket. Az emberek *azóta* tudnak igazán szeretni.

Megint abban a hónapban vagyunk, mikor újra emlékezünk a napkeleti csillag feljöttéről.

Avároson kívül már maga a természet készül karácsonyra. A mezőket beteregeti ezüstös lepellekkel; az erdők fáit teleaggatja zúzvara-ékes-

séggel. Itt, a nagy házak között is van valami a levegőben. A kirakatok fényesebbek, mint máskor. Az emberek szelídebbek, nyájasabbak, mint máskor. Soha annyi mosolygó arcot nem látunk, mint mostanában. És minden szívjóság, minden mosoly azért csillog a szemekben, mert a paloták alján, a nagy téren, az utca kemény kövezetén kizöldelt a távoli nagy hegyek egész fenyvese. Azt a hegyet, hol ezeknek a fáknak gyökere kapaszkodott a sziklatalajba, a boldogság hegyének kellene elkeresztelni, mert az a sok ezer fácska leszáll viharos, deres országából és észrevétlen besurran minden hajlékba, hogy gyertyafénnyel hirdesse az egyetlen igazi ünnepet. Az egyetlen igazi ünnep ez azért, mert ezen a napon csak egy gondunk van: másoknak örömet okozni . . .

A mi hajlékunkba is már beköszöntött valami varázslat. Mi öregek már titkolódzunk; a gyerekek összesúgnak-búgnak. A kis fiú piros arczczal írja a leghibátlanabb leveleket a kis Jézusnak; — a kis Dudi ünneplőbe öltözteti minden régi babáját, hiszen szépnek kell lenni mindenkinek és mindennek, mert angyalok jönnek, valóságos mennyei angyalok saját házunk küszöbére . . . . Csak Juczi⁸ nem csinál semmit; ő nem foglalatoskodik előkészületekkel, ő nem kíváncsi, ő nem

hangoztat apró vágyakat, — ő egész nap táncz-lépésben repdes és madárcsicsergést utánozva dalolja:

„Örülni, örülni, jaj de jó! Örülni, örülni, jaj de jó.“

Édes a te érzésed, kicsi leány, nagy okosság a te örömed!

Örülj. Örülj, ha csak egy perczig is, de örülj mindig valaminek. Valaminek, a mi volt, a mi épen van, vagy annak, a mit csak vársz. Bizony ez a várakozó öröm a legédesebb, mert örülhetsz a várvavárt bizonytalanságnak napokon át, tíz napig, száz napig, talán esztendőig, talán egy egész emberéleten át. És ha nem jön az, a mit vártál? . . . Az öröm akkor sem volt hiába, mert mint te monddod ártatlan gyerekszívvvel: „Örülni, örülni, jaj de jó!“

Úgy-e bár, eljött az a jó, eljött magában az örömben. Ne félj semmit, mindig a *tiéd* az, a mi-nek örülsz, még akkor is, ha soha el nem éred. A tiéd, mert megkaptad előre, apránként, ezer édes örömteljes érzés, örvendetes várakozás alakjában. Ne fájjon aztán, hogy sokszor, mikor a cél előtt állsz, a sors becsapja a könyvet, mert hiszen édes jussodat, várt osztályrészedet már kiosztotta előre az örömteljes várakozás, a reménység formájában, mert „örülni jaj de jó . . .“

Ezért, hogy ha azt mondják valaha neked, hogy szomorú az élet, ne hidd el! Oh, végtelen szép az élet, csak nem kell mindig azon az ösvényen járni, a hol igen sokan tolonganak. Ezen az úton már eltaposták a pázsitot és porlepte az útmenti virág. Ne félj tehát bemenni az erdők mélyébe; az ott visszaverődő, ritkán széthintett napsugár a legszebb, mert értékessé, fehérebbé, csillámlóbbá teszi a sok árnyék. Ne félj belenyúlni a csipkebokorba; megvérzed kezedet, de a belső bimbó, mit te szakasztál, üdébb, mint a külső galy végén fakadó. Ne félj széthúzni az ágbógot, hogy ha visszacsap is aggódó ábrázatodba, talán e sűrűből dalosmadarat reppentesz fel, mely égis száll és magasra viszi lelked gondolatját is, hogy az megfürödhessék a magasságok naptengerében.

Keresni kell, — találni fogsz. Ne járj tehát poros ösvényeken, mert „örülni, örülni jaj de jó!“

Örülj; hivatásod az öröm, mert nő vagy. Igen, derűt kell sugárzanod magad körül.

A szomorú, az örömtelen férfiú sohasem lehet gyöngé és kétségbeesett, mert — csak akarnia kell — ezerfelé talál akadályt erejének, hogy ez akadályt leküzdhesse és küzdelmét védőpaizsul tartsa szomorúsága elé. Ezer felé talál tudásának rejtélyeket, hogy azok kibogozása közben fe-

lejtse bánatát. És a férfias kötelességek teljesítése, egy-egy parányi siker mégis mindig egy csöpp méz a tenger keserűségben. De már a szomorú, az örömtelen asszony végtelenül szegény. Mert ő egyedül van. Minden szív részvétellel fordul feléje és aztán *el* tőle. A szomorú asszony elhiszi, hogy nincsenek többé céljai. Pedig vannak, mert a nő hivatása minden másnak szomorúságát enyhíteni. És ez oly cél, mely önmagában a legszebb öröm.

Kis angyalom, legyen útravalód a te karácsonyi dalod: „Örülni, örülni jaj de jó!”

Notre petite.

Deczember.

Többször jár fejemben a gondolat, melyik hónapot szeretem legjobban. Talán gyerekes gondolat, de épen azért édes, mert jó a keserves életben annyit megtartani a gyerekességből, a mennyit csak lehet.

Mikor a csipkerózsa pirkad és újra kezdem olvasni a kakuk csalogató szólását, mint egy emberöltő előtt, — csak a tavaszban hiszek.

Mikor látom a sarló alatt a kalászosok rendjét leomlani és a búzakereszt fölött hallgatom a mennyég iczipiczi költőjének, a pacsirtának áldott zsoltárait, a teljesteli nyár ég az én szívemben is.

Mikor hulló levelessel hullik a lelkem minden szépsége, megértem, hogy a fiatalságot kísértem a keresztútra, hol ő megyen előre, én meg visszafelé. És jól esik sírni a távozókkal, mert — hála isten — van mit siratnom, a mi szép volt.

A hogy most kitekintek az ablakon, csak

szürke eget látok. A világ zúzmarás. A lombtalan fák fehérek, mintha nem éltek és virágmosolyra nem fakadtak volna sohasem, hanem hideg művészet alkotta volna őket hófehér márványból. Milyen zordon, sötét hónap ez a deczember!

A mint nézegetem a fehér márványkertet ablakom alatt, hirtelen meleg kis kezét érzem kezemben.

És mindjárt tudom, — kétkedés nélkül érzem, hogy a legszebb, a legragyogóbb, a legmelegebb hónap ez a csunya deczember. Mert a gyerekek örömeinek hónapja. A gyerekek hónapja, az a szentséges idő, mely a gyermek uralmát, az egyedüli igaz, jogos és nemes uralmat hozta erre a világra . . .

Keresem a homályban, melyikök van épen itt? A meleg kis kézhez ezúttal Juczi tartozik.

— Api, én szeretném megtanulni!

— Mit? kis fiam.

— A szülő-nyelvet.

— Micsoda nyelvet? (Eddig csak „gyereknyelvet“ ismertem, melynek egyik legszebb szavát épen az én kis nyelvújító Juczim alkotta, midőn kijelentette, hogy ő egész életén át csak „örömözni“ akar. Szerinte ez sokkal jobb szó, mint örülni, mert annyit jelent: másoknak csak örömet és igen, igen sok örömet okozni.)

— A karácsonyi szülő-nyelvet.

— Hát ilyen is van?

— Hogyne. Te beszéled mamácskával mindig karácsony előtt. Két szót már én is tudok belőle: *notre petite* . . .

(A hamis kis leány már észrevette, hogy régi hazai szokás szerint a titkot — különösen a karácsonyi édes titkokat — francziául szoktuk megbeszélni, hogy a kis hivatlanok meg ne értsék.)

És mit jelent ez, tudod-e, kis angyalom?

— Igen. „*Notre*“ annyi, mint „kicsike“, — „*petite*“ pedig nem lehet más, mint szülő-nyelven „Juczika“, mert én azt érzem, hogy én rólam van szó.

A fordítás kissé szabad, de mégis hű.

Apró teremtés, most magadtól kitaláltad a szülő-nyelv néhány szavának értelmét. Ez a nyelv azonban a véghetetlen szeretet édes titkait akarta előtted elrejteni.

Mikor majd nagy lész, találd ki az emberek minden szavának értelmét, mely rád vonatkozik, — és akkor győzni fogsz ezer csalódáson. Az a nyelv, melyet körülötted beszélni fognak, nem lesz mindig az őszinteség és szeretet beszéde, még ha édes összhangban perdülnek is szavai. Ki kell találnod magadnak az igazságot. Legyen a lelked olyan, mint az érzékeny húr, mely nem a dal sza-

vait rezgi vissza, hanem azt az érzést, mely e szavakból árad.

Az a nő, ki érti a kitalálás finom művészetét, legyőzi szellemével versenytársait, megtöri okosságával irigyeit, lebilincseli varázserejével barátait. Fordíts le magadnak mindent, mit rólad beszélnek, legalább oly híven, mint most, te édes, édes „notre petite“.

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

A kis vendég.

Deczember.

Elmultak a karácsonyi ünnepek, de nálunk hagyták a boldogságot, melyet hoztak.

A kis fiú elmerült olvasmányaiba; a vadölövel járja a prairiek bozótjait és őserdők szövevényét, — rézbőrűek nyomában vándorol magános farmok füstje után.

A két kicsi leány fáradhatatlanul szorgoskodik. Az összes babák legcsillogóbb ünneplőjükbe öltöztek, — a többi régi és új játék katonás sorban álldogál, — a gyerekasztal patyolat terítővel, a legszebb edénykékkal gyönyörűen meg van terítve.

Hívom őket levegőre. A kis fiú olvasni akar, Dudi kijelenti, hogy még tenger a dolga, csak az apró Juczi készülődik, mert — úgymond — igen fontos útjai volnának.

Jól van, hát mi ketten megyünk, Juczikám, meg én.

Ő vezet meleg, puha kis kezével, vezet egyenesen a Dómtérre.

Magam is szeretem ezt az ódon városrészt ilyen ezüsthéyes téli estéken.

A hópihék hangtalanul ereszkednek alá. Fehér fátyoluk mögött sötétlik az óriás koronázási dóm. Tornya eltűnik a hófelhők forgatagában, csak a toronyóra világít a magasban, mintha az égre volna függesztve. Juczi a holdnak nézi, melynek ábrázatára angyalok rajzolták a hatalmas mutatókat és azt a tizenkét apró számot, mely fáradhatatlanul hajszolja egymást és méri boldogságunk futó pillanatait és keserveink meg-megálló örökkévalóságát.

A színes gót ablakokon szivárványos fény szűrődik át a hóval párnázott széles lépcsőkre, melyek méltóságosan vezetnek fel a vaspántos kapúig. A titokzatos templomfalak mögül kristálytisza szopránok éneke dicséri Libanon cédrusait. Mint a hogy az angyalok énekeltek Faustnak ábrándozásai közepette. Bizonyára az újévi misére készülnek odabenn.

A tér végében a nagyszakállú Ábrahám kinyitja boltja ajtaját és áhítattal hallgatja a keresztények zsoltárait. Az ő boltja előtt mindig megállunk, mert beszédes csodák vannak abban felhalmozva. Tömérdek fiókos rokokó-szekrények

alabástrom-oszlopos órák, kivásott fringiák és berozsdásodott karabélyok fölött, hajporos szépek miniatűrjei közepette a reichstadti herczeg néz össze az első 48-as miniszterekkel... Az ajtóban mindig ott áll Ábrahám szikár szilhuettje; gyerekkoromban is ugyanott állott, nem öregeedett, mint a mesebeli Chidher. Talán ez már a fia amannak.

Juczit ez ma keveset érdekli. A szomszédba húz, a másik bolt felé. Oh, ez az illatos, mézédés bolt, melyből ma, a hópelyheken át is fehér fűrtös pusztai akácok, szerelmeseket árnyékoló hársak illata árad. A kedves, ősrégi bábosbolt, melynek homlokzatán büszke aranyos számokkal ragyog az 1775 évszám. Mária Terézia nyalka gárdistái itt vásároltak Lilláiknak mézes csemegét. Az én szépséges, aranyfürtű dédanyám ide tért be apróságaival derűs ünnepeken, mikor a dóm-ban fent már elhangzott az „ite missa est“. Ide járt jó öregapám a diéták alatt, hogy megláthassa azt, kit magának választott...

Ide húz Juczi, mert tudja, hogy nincs elég erőm ilyen boltok mellett elmenni, mikor ő velem van.

— Api, végy a legjavából!

— Kis bogaram, hiszen otthon tele még a karácsonyfátok!

— Apám, az más. *Nekem* ma valami új és nagyon jó kell.

— Juczi, te úgy beszélsz, mintha vendéget várnál. Fukar kis népség, bizonyára nem akarsz senkinek juttatni abból, a mi a karácsonyfán lóg . . .

Elpirul és szemlesütve, alázatosan súgja: Nem azért, apám, hanem mert annak, a kit én várok, semmi sem lehet elég jó . . .

Csodálkozom és várom, mi lesz ebből.

Ballagunk hazafelé a ropogó havon. Juczi újra megáll a virágos bolt előtt.

— Api, még egy szál fehér virágot!

— Jó. Veszünk egy fehér rózsát.

Juczi fürgén szedi mellettem apró lábait, lóbálja kis csomagját és halkán beszélget önmagával. Tudom, hogy ez a csicsergő monológ mindenkor ezer bohó, édes tervet jelent.

Az otthonunk kapujánál újból megáll, rám veti mosolygó két gyerekszemét. Megrázza prémes süvege alatt fürteit, hogy jobbra-balra hullanak a tél igaz gyöngyei. Esdekelve szól:

— Api, hívd meg nekünk ma estére a kicsi Jézust. Elmult karácsony, most már nincsen dolga. Nagyon kérünk, hívd meg a kicsi Jézust mihozzánk uzsonnára . . .

— Mi a kívánságod, kis bohó leány?

— Hívd meg hozzánk a kicsi Jézust. Mi megszeretnénk köszönni neki a karácsonyfát. Mi meg akarjuk kérni, hogy vigyázzon ránk. Mi — mi egyszer játszani szeretnénk ő vele . . .

Most értem, miért vettük a legjobb mézesbábót és a fehér rózsát! Hát a mi kis vendégünknek. Ezért voltak ünneplőbe öltözve a babák, ezért állanak sorfalat az apró kocsik, állatkák, — ezért volt gyönyörűen megterítve. Karácsony után hívjuk meg a Jézust, mert most már nem kell a világot járnia, hogy minden hajlékban ki-ossza az örökzöld fácskákat és gyermekálmok csillogó kincseit.

És *játszani* akarnak a kicsi Jézussal, nemcsak imádkozni hozzá. Hiszen olyan édesarcú gyerek ott a madonna ölében! És bár ő hoz mindent, mindent a kicsinyeknek, neki magának soha sincsenek játékai, — ő soha sincs kis pajtások körébe rajzolva . . . . És ez mégis csak szomorú dolog . . .

— Apám, hívd meg nekünk a kicsi Jézust játszani!

Milyen jó vendéget választottál, én apróságom. Hogyha majd nagy leszel, akkor is hívd szíved istenét ilyen bizalommal magadhoz. Hívd, mintha hozzád hasonló volna. Öltöztessd érzéseidet ün-

neplőbe, kerítsd elő neki gondolataid legjavát, — és várd hajlokodba az *emberi* istent, mert áldás lesz a te hited, hogy így jobban megérti boldogságodat, mint az az isten, kit „a bölcs lángesze föl nem ér“.

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

A mi nem mese.

Deczember.

Így ni! Egyik jobbra, a másik balra, a harmadik meg épen az ölembe.

Letelepszünk, összebújunk, melegen és igazán, hogy érezzük, mennyire összevalók vagyunk.

Ma szentül addig kell mesélnem, míg azok a nefelejcskék, dióbarna, aczélszürke szemek álmosan becsukódnak.

Hát mesélek is. Mesélek a nagy fehér hegyekről, melyek a piros alkonyati égboltozat határán gyémántfényvel derengenek. Mesélek a smaragdzöld tengerről, melynek felcsapó habjai csöndes pálmaligetet permeteznek. Mesélek eperillatú őserdőről, melynek harmatos szövevényében nyalka kalandok várnak.

Felsóhajt a kis fiú: Istenem, miért van olyan igen messze minden, a mi szép!

Mesélek akkor másról. Igazságos történetet a kis piros bóbításról. Az aranyhajú királyleányról. Az arkangyalnál delibb királyfiról.

Felsőhajt a nagyobbik leányka: Istenem, miért mindig csak mese, a mi ilyen igazságos és szép!

Hát megint mást! Mesélek csodaországról, hol öklömnyi aranydiók nőnek a fákon, a hol almanagyságú eprek érnek a fák tövén, hol az országút megrakott karácsonyfák erdeje között vezet, hol a hulló eső édes, mint a pergetett méz, a hótakaró maga a legpompásabb fagyalt...

Feljajdul a legkisebbik leányka: Istenem, miért mindig csak mese, a mi jó!

Azután mind a három karban követeli: Api, olyat mesélj nekünk, a mi első betűtől az utolsóig *igaz*.

Jól van, hát ezt is megpróbálom.

... Hol volt, hol nem volt, volt egyszer egy szépséges szép leány. Olyan világszép volt, hogy a merre ment, minden megszépült körülötte. Egyszer késő ősszel kilépett a tarlóra; legott minden búzavirágtól kékllett. Azután befordult az avaros erdőbe; legott minden száraz ágon gyöngye levél lombosodott. Kihajolt a hervadt kertbe; legott minden csipkebokorban ezer vadrózsa nyílt. Szóval olyan igen szép volt, hogy körülötte minden ő hozzá méltóvá akart változni...

A legkisebbik félbeszakít: Api, én azt hiszem, ez a mi édes kis anyánk volt, mert csakis ő ilyen igen-igen szép...

Ej, ne zavarjatok, várjátok meg már a végét!
 ... Hát az a mesebeli szép leány nagyon jó is volt ám. Egyszer ment, mendegélt és betért egy puszta házba, fagyos téli estén. Legott egy fecsképar kezdett fészket rakni a sívár házikóra, mert a jó leány belépésekor azt hívék, kitavaszkodott! Megint ment, mendegélt borús ég alatt. Mintha ólomeső csepergett volna a magasból. A leány csak felpillantott az égre, — és ott, hova pillantása esett, nyomban tiszta kék folt keletkezett, hogy bepillanthasson újra a földre az égi verőfény. Bizony nagy vala az ő jósága, hogy jobbá tett mindent, a mi körülötte élt ...

Közbeszól a nagyobbik leányka: Api, én azt hiszem, ez a mi édes kis anyánk volt, mert csakis ő ilyen igen-igen jó ...

— Megint találgattok? Akkor nem mesélek többet.

... Az a mesebeli szép és jó leány rettenetesen erős is volt. Egyszer ment, mendegélt és meglátott egy nagy, éles, kemény követ egy mezítlábas picziny gyerek útjában. Csak egy forró könnycseppet hullatott a sziklakőre és az szétporladott, miként a puha homok. A hogy tovább ment, embereket látott, kik egymásnak mentek gyilkos akarrattal. Ő csak rájuk nézett kérő nagy szemével, — és az ellenségek nyomban ott kezet fogtak és

őt köszönték békén: igaz vagy magad és nálunk erősebb a te igazságod. Ezután találkozott a leg-erősebb ellenféllel, a ki a világon vagyon. Úgy hívják: balszerencse. A leány ekkor mutatta meg erejének teljességét: lemondott a könnyekről, rámosolyodott a balszerencsére, — és győzött, mert a hova gondolt, ott derülni kezdett, — a hova nézett, ott szépség virult, a hova lépett, ott áldás termett.

Ilyen hatalmas volt annak a szép és jó leánynak az *ereje* is, mert ez az erő az örök szeretet volt . . .

Erre felkiált a kis fiú: Apánk, ez már igazán csak a mi édes kis anyánk lehetett, mert szeretni csak ő tud ennyire . . .

Lássátok, én édes gyermekeim, a próba sikerült, mert én bebizonyítottam, hogy nem minden, a mi szép, — mese!

Hogy ha ti mindenben, a mi legszebb, — mindenben, a mi legkedvesebb, — mindenben, a mi legnemesebb, egyedül anyácskát ismeritek fel, az anyácskát, a kit én választottam nektek, akkor kicsi fiaim — *a boldogság nem mese!*

Foglalaf.

„Apám“	3
Ki volt itt? ki volt itt?	5
A megjavított biblia	9
Vége van a háborúnak	13
Az őrség	16
A rab őzike	20
Beszélgetés a napsugárral	25
Vannak-e csúnya gyerekek?	29
Három piczi gomba	31
A kik nem játszottak babákkal	35
A mindennapos nyúl	40
Szent János bogarak	44
A Juczi fiú akar lenni	48
Az emberi ember és a játékszer	53
Az őrangyalok lámpásai	58
A piros kendő	63
Mindent, mindent le kell szednem	68
A rosszkedvű orgonabokor	73
A bűn	77
Ősz hajszálak	82
A kődarab	87
Megállott az óra	92
Mamácska, neved!	95
Enyelgés	99
Örülni, örülni, jaj de jó!	103
Notre petite	108
A kis vendég	112
A mi nem mese	118

OSZK

Azonos külsőben megjelent e könyv párja:

KIS BARÁTOM KÖNYVE.

(Ára 8 korona.)

Megrendelhető szerzőnél Pozsonyban.

OSZK

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

OSZK

